Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 31 март
ШАНБА
№ 75 (4.869).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ЎЛКАМИЗГА — ЯШИЛ ЛИБОС

Кўчат экишнинг энг қулай ва мақбул муддатлари ўтиб бораяпти

Қадим-қадимдан ўзбек халқида шундай яхши одат бор: бола туғилса, ота-онаси эзгу ният билан унинг шарафига терак экади. Дарахтлар фарзандлар билан бирга ўсиб вояга етади, йигит ёки қиз мустақил ҳаёт йўлига қадам қўйишадиган пайтда ўша тераклар ёш оила учун қуриладиган уйларга ишлатилади. Кўрамизки, ниҳол экишдан икки мақсад кузатилган: биринчидан, у соф амалий аҳамиятга эга бўлган (ҳозирга қадар бинокорлик материаллари муаммоси ҳал этилмаганини эслайлик), иккинчи томондан эса она заминга кўрк бағишлаган, инсон яшайдиган муҳитга файз киритган.

Ҳозир ҳам баъзи жойларда, асосан тоғ ва тоғолди қишлоқларда деҳқонлар бу ажойиб анъанага амал қиладилар. Борди-ю бутун жумҳурият ҳақида гап юритадиган бўлсак, халқнинг бу удуми тобора йўқолиб бораётганини афсус билан таъкидлаб ўтишга тўғри келади.

Айни пайтда янги ўрмонлар, боғлар, манзарали бутазорлар барпо этишга эҳтиёж камайгани йўқ, аксинча тобора ўсиб бормоқда. Бунинг сабаблари кўп. Атроф муҳити муаммолари ҳатто қишлоқ жойларда ҳам кўндаланг бўлиб қолмоқда. Деҳқонлар сув, ҳавонинг булғанишидан азият чекмоқдалар, қишлоқ хўжалигини кимёлаштиришнинг зарарли оқибатлари барҳам топгани йўқ. Фақат шаҳарлик эмас, балки қишлоқ аҳолиси ҳам табиатнинг бетакрор гўзаллигидан баҳра олиб, мириқиб ҳордиқ чиқарадиган ҳавоси тоза хиёбонлар, боғлар етишмаяпти.

Ўзбекистон ҳукумати, жамоат ташкилотлари, бутун аҳолиси шаҳар ва қишлоқларни кўкаламзорлаштириш, тоғларни ўрмон билан қоплаш, водийлар ва дарёлар бўйларидаги яшил бойликни сақлаб қолиш ҳамда кўпайтириш тадбирларини зудлик билан амалга ошириш ғоят муҳим аҳамият касб этишини чуқур ҳис қилиб турибдилар. Бу — мавсумий вазифа эмас, балки узоқ муддатга мўлжалланган доимий ишдир. Мазкур муаммони ҳал этиш учун хўжаликлар, министрликлар ва идоралар, меҳнат жамоалари, бутун аҳоли ҳар йили катта куч-ғайрат сарфлашига тўғри келади. Қиёслаш учун шундай рақамларни келтирмоқчимиз: агар Ўзбекистонда бутун ҳудуднинг уч фоизигина дов-дарахт билан қопланган бўлса, Болтиқбўйи республикаларида бу кўрсаткич 50 фоизни ташкил этади. Расмий тил билан айтганда, бу муаммо ечими бизда умуман ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Уни қанчалик тезроқ ҳал этсак, шунча яхши.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1987 йил 26 февралдаги қарорига кўра ҳар йили жумҳуриятимизда 1 мартдан бошлаб ўрмон ва боғлар барпо этиш икки ойлиги ўтказилаяпти. Мазкур ҳужжатда министрликлар, идоралар, маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетларига кўчат экиш, боғ ва токзорлар яратиш юзасидан белгиланган топшириқларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш, аҳолининг корхоналар, ташкилотлар, соғлиқни сақлаш муассасалари, мактаблар ҳудудларини кўкаламзорлаштиришдаги, янги боғ ва хиёбонлар, гулзорлар, иҳотазорлар ҳамда қўриқ минтақаларида яшил зоналар ташкил этишдаги иштирокини фаоллаштиришга, ниҳолларнинг кўкариб кетиши учун жамоалар масъулиятини оширишга қаратилган зарур ташкилий тадбирларни белгилаш вазифаси юкланган.

Бу йилги кўчат экиш икки ойлиги ҳозир айни қизғин паллага кирди. Маълумотларга қараганда, бу муҳим иш Сурхондарё, Қашқадарё, Самарқанд вилоятларида, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, «Агроцелинсовхозстрой», Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети корхоналари ва ташкилотларида уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Сирдарё, Жиззах, Тошкент ҳамда баъзи бошқа областларда, Қорақалпоғистон АССРда эса бирмунча сусткашлик сезилаяпти. Ваҳоланки, ниҳол ўтқазиш учун энг мақбул кунлар ўтиб бормоқда. Вақтинг кетди — нақдинг кетди, дейдилар. Белгиланган топшириқлар албатта бажарилиши шарт.

Маълумки, деҳқонларга томорқа хўжалигини юритиш, шахсий қурилиш олиб бориш учун бир юз эллик минг гектар унумдор ер ажратиб берилди. Тўғри, бу майдонларнинг каттагина қисмига экин экилади. Бироқ кўпчилик районларда сабзавотга қараганда боғ кўпроқ фойда келтириши мумкин. Маҳаллий хўжалик органлари дов-дарахт экиб, боғ яратадиган хонадонларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатишлари керак. Ҳисоб-китоб далолат беришича, агар деҳқонларга ажратилган ерларнинг лоақал 30 фоизини мевали дарахтлар эгаллаца, дастурхонимиздаги мева-чева танқислиги барҳам топар экан.

Жумҳуриятда ҳар йили бир неча ўн миллион туп турли хил — мевали, манзарали дарахтлар экилади. Шунга қарамай ўлкамиз дов-дарахтларга бурканиб қолгани йўқ. Нега! Гап шундаки, кўпчилик жойларда «Ҳисобот бердинг — қутулдинг» қабилида иш юритишади. Ёш ниҳоллар, буталар, гулзорлар қаровсиз қолади, натижада улар кўп ўтмай қовжираб кетади. Ишга бундай масъулиятсизларча ва ўта лоқайдлик, хўжасизлик билан ёндашаётганимиз учун ҳам ҳар йили 30—40 миллион сўмни ерга кўмаяпмиз.

Нимаики эксак, ҳаммасини сақлаб қолайлик, бешикаст вояга етказайлик! Ана шундагина кўкламда ўтказилган ҳашарлар фойда беради, ҳисоботларда қайд этиладиган навбатдаги расмий тадбир бўлмайди. Ташландиқ ерлар, шаҳар ва қишлоқ кўчаларини яшартириб юбориш мумкинлигини кўрсатувчи ижобий мисоллар жуда кўп. Масалан, Чуст районида илгари қақраб ётган ерларда бугун боғлар, хиёбонлар шовуллаяпти.

Қайта қуриш авж олган ҳозирги паллада биз кўпгина иқтисодий ва бошқа хил муаммоларга ёндашувларни ўзгартирмоқдамиз. Бундай муносабатнинг моҳияти шундаки, бизнинг барча куч-ғайратимиз ҳаётнинг ҳақиқий эҳтиёжларига мутаносиб келиши, иш охирига қадар етказилиши ва кутилган самарани бериши керак. Демак, анъанавий кўчат экиш икки ойлигига ҳам илгаригига қараганда бошқачароқ ёндашувимиз зарур. Масалан, раҳбарларнинг ниҳоллар сақланиб қолиши учун масъулиятини ошириш, меҳнат жамоалари, тегишли ташкилотлар янги экилган дарахтларга, барпо этилган ўрмон, боғ ва хиёбонларга мунтазам қараб туришларини йўлга қўйиш тартибини ўйлаб кўрсак, чакки бўлмасди.

Бу шунинг учун ҳам жуда муҳимки, кўкламги икки ойликка мавсумий ёндашиш ҳоллари ҳамон барҳам топгани йўқ. Ҳаммага маълум: ана шу паллада партия ва совет органлари «бўла қол»дан бўшамайдилар — белгиланган режаларнинг кам-кўстсиз бажарилишини зўр бериб талаб қиладилар, раҳбарларнинг ҳисоботларини эшитадилар, сусткашликка йўл қўйганларни жазолайдилар. Керакли рақамларга эга бўлгандан кейин эса хотиржамлик бошланади. Янги экилган ниҳолларнинг бундан кейинги тақдири ҳеч кимни қизиқтирмай қўяди.

Жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, етакчиларига ҳам кўп нарса боғлиқ. Афсуски, ўз ҳудуди нав-ниҳолларга ва гулларга бурканган саноат корхоналарини жуда кам учратиш мумкин. Район марказларидаги муассасалар ва ташкилотлар ён-атрофига қараб бўлмайди. Кичикроқ бир майдонни обод қилиш шунчалик қийинмикин, деб ўйлайсиз.

Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамияти жуда катта тарғибот ва тушунтириш ишларини олиб бормоқда. У жумҳурият аҳолисини икки ойликда фаол иштирок этишга даъват этибгина қолмасдан, ўзи ҳам хайрли ҳаракатлар ва ташаббуслар билан чиқаяпти. Меҳнаткашларнинг бошқа оммавий ташкилотлари, хусусан, касаба уюшмалари ва комсомол ҳақида бундай илиқ гап айта олмаймиз.

Жумҳуриятимизда мураккаб экологик вазият вужудга келган. Уни оммавий тарзда дарахт, бута, гуллар экиб ва амал олдирибгина юмшатишимиз мумкин. Кўкаламзорлаштириш тупроқнинг сув ва шамолдан нурашини камайтиради, инсоннинг табиат билан муносабатларида уйғунликни таъминлайди, энг муҳими—биз яшаб турган муҳитни соғломлаштиради. Ҳар бир жамоанинг, ҳар бир кишининг кўчат экиш икки ойлигида фаол иштирок этиши мана шунинг учун ҳам ғоят муҳимдир.

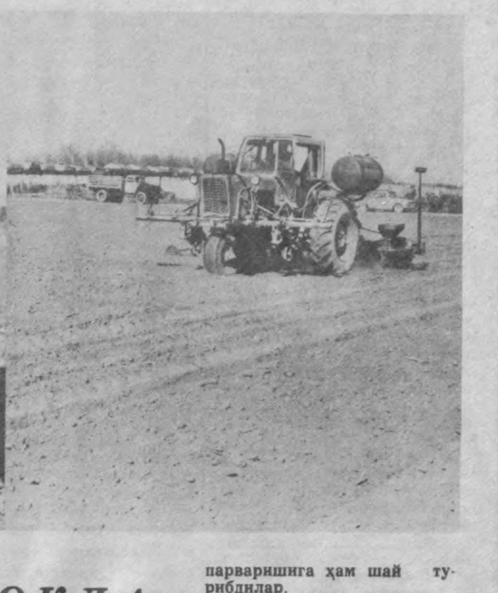

ЕРГА УРУҒ ТУШМОҚДА

Деҳқон орзиқиб кутган дамлар келди. Қиш бўйи куч тўплаган замин кўпчиб, маромига етди. Баҳор қуёши тупроқни қиздирмоқда. Экин-тикин ишларини бошлаш учун имкон туғилмоқда. Октябрь районидаги «Уч қаҳрамон» совхози асл миришкорлари ҳам оби-тобида тайёрланган далаларга макка жўхори уруғини қадай бошлашди. Азаматлар жорий йилда 1.400 тонна каҳрабо дон етиштириш режасини белгилашган. Ана шу ваъдани уддалаш учун маккажўхорикорлар экин-тикинга пухта тараддуд кўрдилар. Намга тўйган тупроқ бағрига тушаётган уруғ ўз муддатида униб чиқиши кўзда тутилмоқда. Чўлқуварлар айни пайтда экиннинг дастлабки парваришга ҳам шай турибдилар.

К. ЖЎРАҚУЛОВ.

* * *

СУРАТЛАРДА: 1. Йириклаштирилган 4-бригада бошлиғи Дюзин Толиббеков ва пешқадам звено етакчиси Раим Мулдабеков. 2. Агрегатлар далада. 3. Илғор ишчи Исроил Раҳимов.

Муаллиф олган суратлар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлиси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси ўз ишини давом эттирмоқда. 30 март куни эрталабки мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Совети раисининг ўринбосари Т. А. Ешимбетова очди, сўнгра мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси М. И. Иброҳимов олиб борди.

Депутатлар республика ҳукумати таркибига номзодларни муҳокама қилишни давом эттирдилар. Давлат комитетларининг раислари лавозимига даъвогарлар ўзига хос жиддий ва принципиал имтиҳондан ўтдилар. Уларнинг ҳар бири депутатларнинг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтарди. Депутатлар лавозимларга даъвогарлар бўлажак амалий фаолиятни, республика иқтисодиёти ва ижтимоий соҳасини вужудга келган вазиятдан қандай олиб чиқиш йўлларини кўзда тутаётганликларини аниқ билишга интилдилар. Ўзбекистон ССР давлат комитетларининг сессияда тасдиқланган раисларига депутатлар сайловчиларнинг аниқ саволларини топширдилар.

Шу куни ҳукумат аъзолигига тақдим этилган барча номзодлар тасдиқланди.

Депутатлар кечки мажлисда «Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисида»ги СССР қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг таклифлари ҳақидаги докладни тингладилар. Ўзбекистон ССР Олий Советининг қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комиссиясининг раиси депутат Э. Ҳ. Халилов доклад қилди.

Доклад юзасидан музокараларда Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Б. Н. Маҳмудов, А. И. Фозилбеков, М. Исматов, Т. Й. Йўлдошев, Ф. Н. Мирзаева, П. Қ. Қодиров, С. Усмонов, Г. Г. Кондратьев, Д. Ж. Шоҳмардонов, Ш. Ўразаев, Ж. Бозорбоев, Муҳаммад Саидхўжа Раҳматулла ўғли, К. М. Қамбаров, Б. У. Йўлдошев, М. П. Холбоев, К. Ҳ. Баҳриев, С. Р. Сафарова, О. Ж. Маматова сўзга чиқдилар.

Депутатлар мазкур масала юзасидан қарор лойиҳасини узил-кесил ишлаб чиқиш учун доимий комиссияларга топширишга қарор қилишди.

31 март куни сессия ўз ишини давом эттиради.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қуйидаги таркибда тасдиқлансин:

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси — Мирсаидов Шукрулло Раҳматович

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари — Берков Дмитрий Дмитриевич

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари — Жўрабеков Исмоил Ҳакимович

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг фавқулодда вазиятлар бўйича ўринбосари — Орифжонов Маҳмуд Маъруфович

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари — Исмоилов Ўктам Қўчқорович

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари — Умарбеков Ўлмас Раҳимбекович

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР давлат моддий-техника таъминоти комитетининг раиси — Шарипов Тоҳир Яҳъёевич

Ўзбекистон ССР молия министри — Маматисаев Йигит Исаевич

Ўзбекистон ССР бинокорлик материаллари саноати министри — Искандаров Ином Назарович

Ўзбекистон ССР дон маҳсулотлари министри — Муталов Абдулҳошим

Ўзбекистон ССР енгил саноат министри — Икромов Анвар Солиҳович

Ўзбекистон ССР ички ишлар министри — Камолов Вячеслав Мухторович

Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри — Гиниятуллин Рим Абдулович

Ўзбекистон ССР монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри — Нўъмонов Пўлат

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри — Алимов Шавкат Орифжонович

Ўзбекистон ССР алоқа министри — Раҳимов Комилжон

Ўзбекистон ССР савдо министри — Усмонов Мираброр Зуфарович

Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри — Баҳромов Саиджалол Маҳмудович

Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри — Азимов Сарвар Олимжонович

Ўзбекистон ССР қурилиш министри — Маҳамадалиев Қудратилла Ҳикматиллаевич

Ўзбекистон ССР халқ таълими министри — Юсупов Комил

Ўзбекистон ССР автомобиль йўллари министри — Юнусов Рустам Расулович

Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти министри — Аҳметов Лерик

Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министри — Чжен Виктор Анатольевич

Ўзбекистон ССР социал таъминот министри — Хўжаева Санобар Аҳроловна

Ўзбекистон ССР уй-жой-коммунал хўжалиги министри — Михайлов Виктор Константинович

Ўзбекистон ССР давлат матбуот комитетининг раиси — Абдураззоқов Убайдулла Аббосович

Ўзбекистон ССР давлат меҳнат ва социал масалалар комитетининг раиси — Ғуломов Ҳамидулла Ҳабибуллаевич

Ўзбекистон ССР давлат нархлар комитетининг раиси — Аҳмедов Қудратилла Аҳмедович

Ўзбекистон ССР нефть маҳсулотлари билан таъминлаш давлат комитетининг раиси — Мўминов Ёқуб Турғунович

Ўзбекистон ССР саноатда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш ва кончилик назорати давлат комитетининг раиси — Аҳмадбоев Акром Ғуломович

Ўзбекистон ССР давлат статистика комитетининг раиси — Ҳожимуротов Шуҳрат

Ўзбекистон ССР давлат сув хўжалиги қурилиши комитетининг раиси — Боймиров Тўхтамиш Боймирович

Ўзбекистон ССР давлат табиатни муҳофаза қилиш комитетининг раиси — Алимов Темур Аъзамович

Ўзбекистон ССР давлат телевидение ва радиоэшиттириш комитетининг раиси — Ғоибов Наим Ёвқочевич

Ўзбекистон ССР давлат физкультура ва спорт комитетининг раиси — Назиров Обид

Ўзбекистон ССР давлат хавфсизлиги комитетининг раиси — Моргасов Анатолий Сергеевич

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитетининг раиси — Каримов Рустам Иброҳимович

Ўзбекистон ССР давлат қурилиш ишлари комитетининг раиси — Темкин Евгений Сергеевич

Ўзбекистон ССРнинг Тошкент шаҳрида қурилиш ишлари олиб борувчи бош бошқармасининг бошлиғи, Ўзбекистон ССР министри — Тўлаганов Козим Носирович

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 120-моддасига мувофиқ, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг раиси лавозими бўйича Ўзбекистон ССР Министрлар Совети таркибига киради.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси
М. ИБРОҲИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1990 йил 30 март.

МАЖЛИСЛАР КУНДАЛИГИ

Республика Министрлар Советининг раиси Ш. Р. Мирсаидовнинг докладини муҳокама қилаётган Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг нутқларини (баён тарзида) эълон қилишда давом этамиз.

Қорақалпоғистон халқ шоири депутат **И. Юсупов** (481-Кегайли сайлов округи) автоном республиканинг жуда кўп муаммоларига эътиборни қаратди.

— Пахта яккаҳокимлиги қарийб бутун Ўрта Осиёни ҳақ-ҳуқуқсиз меҳнаткаш деҳқонлар пестицидлар билан заҳарланган ерда ночор кун кечирадиган ўлкага айлантириб қўйганлиги ҳозир ҳамма учун тушунарли бўлиб турибди. Давлат эса арзон «оқ олтин»ни деб дарёларимизнинг бутун сувини ичиб, Орол денгизимизни қуритган «аждарҳо»ни кўрмасликка олиб келди. Илгари биз ичимизда Амударёнинг юқори оқимида яшовчи халқлардан хафа бўлар эдик. Лекин сўнгги вақтда янгича тафаккур бунга ҳеч бир халқ айбдор эмаслигига ишонтирди. Чунки қудратли идоралар уларни ҳам шу йўсинда иш тутишга мажбур қилганлигини кўриб-билиб турибмиз. Аммо ҳеч бўлмаса туя гўшти еган қурилиш рамзига айланиб бораётган ва халқ депутатларининг сайловолди ваъдалари учун энг қулай объект бўлиб қолаётган Туямўйин сув қувуридан ичишга яроқли сув етказиб беринг.

Демократия ва ошкоралик ўз конституцион ҳуқуқлари тўғрисида бaралла гапириш имконини берди. Аммо афсуски, ана шу масалаларда ҳозирча автоном республикаларнинг ҳуқуқлари тўғрисида Конституцияга ўзгартишлар киритилганлигини ҳисобга олмаганда ҳеч нарса ҳал қилингани йўқ. Мени тўғри тушунишларингизни сўрайман, мен республикада қорақалпоқ халқининг алоҳида ўрнини таъкидламоқчи эмасман. Лекин бу ўринда гап сўнгги вақтда Ўзбекистон пойтахти автоном республика эҳтиёжларига лоқайдлик билан қараётгани ҳақида бормоқда. Акс ҳолда Қорақалпоғистон АССР ҳозиргача Тошкентдаги корхоналарнинг эскирган ускуналари ўрнатилган арзимас филиаллари ташкил этилган ярим кустар маҳаллий саноат ўлкаси бўлиб қолганлигини қандай тушуниш мумкин.

Бунинг оқибатида аҳоли жон бошига Қорақалпоғистонда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш умуман Ўзбекистондагига нисбатан икки баравар кам. Мен иқтисодчи эмасман, лекин қолдиқ принципига асосланган иқтисодий сиёсатнинг шафқатсизлигини англайман. Автоном республика валюта, қўшма корхона нималигини ҳали ҳам билмайди. Оқибатда фақат иқтисодий муаммолар эмас, энг муҳим ижтимоий муаммолар ҳам ҳал этилмай қолиб кетмоқда. Бунинг учун маблағлар етишмаяпти.

Адибларимиз газета-журнал комплекси қурилиши бир беш йилликдан иккинчи беш йилликка сурилиб келаётганлигини таъкидлашни илтимос қилишди. Биз 1936 йилдан буён Ўзбекистон ССР таркибида бўлсак ҳам, шу вақтга қадар бирорта қорақалпоқ китоби чет элда чиқмади. Қорақалпоғистон эътибордан четда қолган, ёпиқ зона бўлиб қолди. Қорақалпоғистон сариқ касаллиги ва кам қонлик касаллиги ўлкасига, экология кулфатининг марказига айланди. Биз Орол фалокати муаммоларига доир қарорлардан шу қадар тўйдикки, тўкин-сочинлик ваъда қилаётган раҳбарларга ҳатто ишонмай қўйдик. Давр Ўзбекистон шимолидаги миллионлаб кишилар бошига тушаётган қуюнни тўхтатишни тақозо этмоқда. Республика президентининг Оролни қутқариш бўйича шошилинч комиссияни тузишни ҳамда келгуси авлодларни кўзлаб, инсонпарвар социализм манфаатларини кўзлаб Оролбўйи муаммолари ҳал қилинишига яна ғоят принципиаллик билан эришишни таклиф қиламан.

Андижон область Ўрта Шаҳрихон қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси депутат **Т. Зоҳидбоева** (155-Пахтаобод сайлов округи) нутқидан.

— Министрлар Советининг раиси бизни илҳомлантирадиган фикрларни айтди. Уларнинг амалга оширилиши натижасида халқнинг фаровонлиги жуда яхшиланади. Ўз таклифларимни айтмоқчиман. Депутатлар комиссиялари масалаларни минбардан туриб эмас, балки энг аввало уларни жойларнинг ўзида ўрганган ҳолда бартараф этишлари керак.

Мен қишлоқ Советининг раиси сифатида ҳар куни қандай муаммоларга дуч келаман? Бу одамларни ишга жойлаштириш, кам таъминланган оилалар турмуш даражасини ошириш, болалар боғчалари ва мактаблар, уй-жой ва маданий объектлар қуриш каби муаммолардир. Маҳаллий Советларни мутахассислар билан мустаҳкамлаш, уларнинг ишини қайта кўриб чиқиш керак. Қишлоқда соғлиқни сақлаш, маориф, маданият соҳаларида ҳам малакали кадрлар етишмайди. Масалан, табобат пунктига ҳар йили атиги 200 сўм ажратадилар. Бу пул билан аҳолининг эҳтиёжини қандай қондириш мумкин, ахир? Ана шу пулларга дори-дармон, жиҳозлар ва шунга ўхшаш нарсаларни сотиб олиш керак.

Маблағлар етишмаслиги натижасида кўп нарсаларни ҳашар йўли билан қуришга тўғри келаяпти. Қарийб юз минг киши яшайдиган районда битта туғуруқхона бор. Бундай аҳвол қачонгача давом этади? Соғлиқни сақлаш ишлари яхши йўлга қўйилмаган деймиз, ҳолбуки республикада одамлар тушунадиган тилда табобат муаммолари тўғрисида ёзадиган бирорта газета ёки журнал йўқ.

Халқ узоқ қишлоқлардаги муаммолар ҳал қилинишини кутмоқда. Биз, депутатлар, ўз мақсадимизга эришмагунча министрларга тинчлик бермаймиз.

Хоразм область ижроия комитетининг раиси депутат **Қ. Ҳалимбетов** (472-Янгибозор сайлов округи) ҳукумат таклиф этган тадбирларни қўллаб-қувватлади.

— Муҳокама қилинаётган ҳужжат жуда муҳим бўлиб, у давр талабларига жавоб беради. Лекин, менинг назаримда, ҳужжатда барча регионал муаммолар ҳисобга олинмаган. Бу айниқса сув танқислиги сезилаётган, аҳоли ниҳоятда зич яшайдиган районларга тааллуқлидир. Хоразм ҳам шундай областлар қаторига киради. Ҳозир областда 1 миллион 41 минг киши яшайди. Кейинги 20—25 йил ичида аҳоли уч баравар кўпайди. Ҳар йили 20 минг кишидан иборат меҳнат ресурслари қўшилмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ бизда 84 мингдан кўпроқ меҳнатга лаёқатли аҳоли ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб этилмаган. Турли объектив ва субъектив сабабларга кўра, областимиз ижтимоий-иқтисодий ривожланиш жиҳатидан жуда орқада қолиб кетди. Аҳоли жон бошига пахта тозалаш саноатини ҳисобга олмаганда саноат маҳсулоти республикамиздаги ўртача даражадан икки баравар кам ишлаб чиқарилмоқда ва у атиги уч фоизни ташкил этади.

Аҳоли ичимлик суви билан марказлашган ҳолда 20 фоиз таъминланмоқда, канализация иншоотларига эҳтиёж эса 5 фоиз қондирилмоқда, касалхоналар етишмайди, 163 та мактаб мос-

(Давоми 2-бетда).

Бу ҳақда қурултойда сўз юритилганди

ТАЖРИБАНИНГ НАФИ-ҚИЙМАТИ

Ўлкамизга баҳор ўз сепини ёя бошлаган бир пайтда республика агросаноати илғорлари қурултойи — ўз тақдирини она Ер билан боғлаган кишилар анжуманида илғор тажрибадан фойдаланишга доир таклифлар ўртага қўйилди. Шу жиҳатдан олганда Пайариқ районидаги «Партия XXII съезди» колхози деҳқонлари ўтган йили эришган натижалар диққатга сазовор. Колхоз Пайариқда кўп вақт қолоқлар сафида эди. 1989 йилда иқтисодий ислоҳотни изчил жорий этиш, инсон омилини фаоллаштириш туфайли хўжалик парвоз қилди: пахтакорлар йиллик маррага областда иккинчи бўлиб етиб келишди.

Ана шундай туб бурилишга қандай эришилди? Бу ҳақда колхоз раҳбарлари, меҳнат ветеранлари қуйидагиларни гапириб беришди.

Уммат Қўчқоров, уруш ва меҳнат ветерани:

— Халқимизда «Қари билганни пари билмас» деган нақл бор. Хўжаликда бирор ҳаракат ёки иш йўққи, оқсоқоллар маслаҳатисиз ўтса. Ер ҳайдаш, бороналаш, чигит экиш ва бошқа юмушлар аввало кўпни кўрган кексалар иштирокида бошланади. Ўтган йили ёзида сув танқислиги деҳқонларимизни қийнади. Мен сафдошим Тини Қосимов билан район партия комитетига бориб, даладаги аҳволни гапириб бердик. Шундан сўнг сув таъминоти бироз яхшиланди.

Республика агросаноат илғорлари қурултойида ишлаб чиқариш масаласи муҳим, лекин деҳқонларимиз ҳаёти, бола-чақасининг аҳволини яхшилаш улар ичра долзарби деб таъкидланди. Аввало пахта учун эмас, балки уни бунёд этувчи кишилар фаровонлиги учун елиб-югуриш керак. Бир йилда иккита болалар боғчаси, 4 та магазин қурилиши йўлга қўйилди. Яқин кунларда шифо маскани фойдаланишга топширилади.

Узоқбой Бозоров, 5-бригада звено бошлиғи:

— Мен моддий манфаатдорлик яхши йўлга қўйилса, меҳнаткаш инсон нималарга қодир эканлигини бултур амалда кўрдим. Оиламизда жами ўн бир киши ишладик. 9.600 сўмга трактор сотиб олдик. 17 гектарлик пайкалга 500 тонна гўнг солдик. Турмуш ўртоғим Лола, келиним Тамара, қизларим Мустаҳкам, Дилфуза ва бошқа ёрдамчилар кучи билан гектаридан 45 центнерлик ҳосил ундирдик. Оқ олтиннинг асосий қисми юқори навларга топширилди.

Бултур кузда рўй берган бир воқеани айтиб берай. Пахта тайёрлаш пунктига айнан бир вақтда икки тележка хом ашё келтирилди. Бирини биринчи навга, бошқасини иккинчи навга қабул қилишди. Аввалига ҳайрон бўлдик. Лаборатория асбоб-ускуналари аниқ кўрсатиб турарди. Кейин билсак, юқори сифатли пахта терилган далага чиритилган гўнг солинган экан.

Биз моддий манфаатдорликнинг аҳамиятини амалда кўраяпмиз. Йил якунига кўра ҳисобот йиғилиши тугагандан сўнг оиламиз роппароса 31 минг сўм пулни санаб олганда бошқалар ҳам пудратга ўтиш пайида бўлиб қолишди.

Жалол Эрматов, меҳнат ветерани:

— 1988 йил тугашига икки кун қолганида колхоз правлениеси раислигига муқобил асосда сайлов ўтказилди. Беш номзоддан учтаси курашдан воз кечди. Халқ фаровонлиги учун кучимни сарфлайман, деган Э. Аҳадов кўпчилик овоз билан раисликка сайланди. У бир ҳафта ўтар-ўтмас колхозда газлаштириш бўйича махсус комиссия тузди. Мени унга раис қилишди. Ахир мен кекса одам бўлсам, қўлимдан нима келарди, дея эътироз билдиргандим, раис: «Ҳужжатларни ўзимиз расмийлаштирамиз», деди. Ўйлаб қарасам, биз кексаларда вақтимиз бемалол. Мана, хонадонларимизда «зангори олов» ловуллаб ёнганини кўрганимда савоб ишга дахлдорлигимдан севиниб қўяман. Имоним комилки, колхозимиз 5—6 йил ичида областда энг бақувват хўжаликка айланади.

Маман Ёдгоров, 9-бригада бошлиғи, Самарқанд область Совети депутати:

— Деҳқонлар олдига битта вазифа қўйилди: мўл ва сифатли ҳосил етиштириш. Илгари қандай бўларди? Ҳали ер етилмасдан нега чигит экмадинг, деб бошни қотиришарди. Август ойида ғўза озгина осойишталикни хоҳлайди. Шу дамда район ёки областдан вакил келиб, нега парваришни бўшаштирдинг, деб тинч қўймасди. Ҳайрият, деҳқон энди бундай қутқулардан қутулди. Яйраб-яшнаб, эртанги кунни кўзлаб ишлашга шароит туғилди. Бизга мустақиллик, эркинлик берилса, янгидан-янги ютуқларга эришаверамиз.

Умрзоқ Ботиров, уруш ва меҳнат ветерани:

— Илгари айрим раҳбарлар, димоғи шишиб кетганиданми, таъзияларга бормай қўйганди. Колхозимизнинг ҳозирги раҳбарияти бирорта маъракани қолдирмайди. Бу четдан қараганда майда-чуйдадек туюлиши мумкин, лекин инсон эътибордан руҳ олади, кучга тўлади.

Яна бир гап. Далаларимиз йиллар мобайнида маъдан ўғитларга тўйиб кетган экан. Бултур Каттақўрғондан товуқ гўнги, қўй қийи олиб келдик. Айрим жойларга эски деворлар тупроғи майдалаб сепилди. Ҳозир ерларимиз бўрсилдоқ, таёқ суқиб қўйса кўкаради.

Айрим хўжалик раҳбарлари учун хонадонларни газлаштириш жудаям мураккаб, тиш ўтмас вазифа. Албатта, юқоридан кўрсатма кутиб ўтирувчилар етмиш йилда ҳам бу муаммони ҳал эта олмайди. Ташаббускорлик, ишбилармонлик замонамизга хос хислатлар. Шунинг учун газ улашда қувур масаласида қийналган эдик, Тошкент трактор заводи билан бевосита тузилган шартнома жонимизга ора кирди.

Ўрол Назаров, 16-бригада бошлиғи:

— Биз дашт зонасида деҳқончилик қилдик. Ҳосилдорлик 25 центнерни ташкил этди. Узоқ йиллар мобайнида биринчи марта планни бажардик. Мени хурсанд қиладиган гап шуки, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг пудрат усулига ўтганимиздан кейин одамлар худди ўз томорқаларидагидек ишлашди.

Баъзилар ўтган йилги ютуғимизни об-ҳаво шароити қулай келгани билан боғлашаяпти. Мен кўп йиллик тажрибага эга деҳқон сифатида айтаманки, агар пахтакорларимизнинг фидокорона меҳнати бўлмаганида омад ўз-ўзидан келмасди.

Тини Қосимов, Улуғ Ватан уруши иштирокчиси:

— Яқин-яқин йилларда ҳам колхозчиларимиз иш ҳақини уч-тўрт ой кечикиб олишарди. Энди бунга чек қўйилди. Йиллик ҳисобот мажлиси тугагач, одамлар тўғри кассага йўл олишади.

Айтинг-чи, янги йил арафасида сиз одатда қаерга боришингиз мумкин? Яқин биродарларни табриклашга хонадонларга кирарсиз. Байрам дастурхони учун у-бу олгани бозорга борарсиз. Бизнинг раис янги йил олдидан шифохоналардаги беморлар ҳузурига боради. Шу кунларда давом этаётган Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1-сессиясида мардлик, дадиллик хислатлари қадрланмоқда. Раисимиз ана шунақа одам.

Узоқ Усмонов, 14-бригада пудратчиси:

— Мен тўрт мавсумдан буён звенога бошчилик қиламан. Лекин бултургидек яхши натижага эришмагандим. Биз ўтган йили пахта тайёрлаш планини 179 фоиз бажардик. Бу натижа 160 фоизга етгунча, ҳосилимиз биринчи ва иккинчи навга баҳоланди. Йил якунида оиламиз 17 минг сўм пулни яхлит олди. 1990 йилда ҳам жон куйдириб ишлашга аҳд қилдик.

* * *

Юксак натижаларга эришишнинг омиллари кўп. Агар юқорида тилга олинган тажрибалар кенгроқ ёйилса хирмонлар бўйи ҳам, турмуш даражаси ҳам тезроқ юксалгусидир.

Ш. ЖАББОРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

ЯЙЛОВДАГИ ШИЖОАТ

Жанубий Оламушук — Андижон йўлининг ўнг томонига қараб бироз юрсангиз, Жалолқудуқ районидаги Ленин номли колхоз чўпонлари билан учрашасиз. Бугун бу адирликлар бағрида ўзгача бир ҳаёт қайнаяпти. Чўпонларнинг аниқ ва дадил ҳаракатларини кузатар экансиз, уларнинг бу йилги ниятлари улуғлиги, янгидан-янги марраларга эришишни қатъий мақсад қилиб қўйганликларига гувоҳ бўласиз.

Чўпонлар орасида 20—30 йилдан буён табаррук таёқни қўлдан қўймай, эл-юрт маъмурчилиги йўлида ҳалол хизмат қилиб келаётган тажрибали чорвадорлар бор. Бу йил ҳар юз бош совлиқдан 115 тадан соғлом қўзи олиш учун ўзаро беллашиб ишлаётган уста чўпонлар Равшан Мамадалиев билан Абобакир Қуватов ана шундай жонкуярлардан.

— Отаримизда 234 бош совлиқ бор, — дейди Р. Мамадалиевнинг ўғли Алижон. — Совлиқларга кунига бир килограммдан майдаланган беда, ярим килограммдан ем бераяпмиз. Янги туғилган қўзилар учун иссиқ хоналар бор. Ишдан сўнг дам олишимиз учун бизларга етарли шароит яратилган.

Ферма мудири Равшан Юсуповнинг гапига қараганда, жорий йилда чўпонлар 121 бош совлиқнинг ҳар юз бошидан 110 тадан соғлом қўзи олишга аҳд қилишган. Хўжалик чорвадорларининг астойдил ҳаракатлари сўзларининг устидан албатта чиқишларидан далолат бериб турибди.

Р. АБДУРАҲМОНОВА.

СУРАТДА: ёш чўпон Алижон Мамадалиев (чапда) билан ферма мудири Равшан Юсупов яйловда.

Э. ЖОНИҚУЛОВ олган сурат.

Риштон районидаги Навоий номли колхоз чорвадорлари ишлаб чиқаришга интенсив усулларни жорий этиб, маҳсулдорликни муттасил оширишга эришмоқдалар. Хўжалик фермасида бой тажрибага эга сигирсоғарлар меҳнат қилишади. Улар орасида Мастура Одилбоева алоҳида ажралиб туради. Опа қарамоғидаги 19 бош соғин сигирни меҳр билан парваришлаб, колхоз сут булоғига барака киритаяпти. У зиммасидаги топшириқни барвақт адо этиб, бир неча кундан буён иккинчи квартал ҳисобига маҳсулот етказиб бермоқда.

СУРАТДА: моҳир сигирсоғар М. Одилбоева.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ҲОСИЛ МАЛҲАМИ

Маҳаллий ўғит — ер дармондориси. Агар пайкал экин экишдан аввал гўнгга тўйинтирилмаса, мўлжалдаги ҳосилни олиш мушкул. Шунинг учун Бахмал райони деҳқонлари нури жамғаришга катта аҳамият бермоқдалар. Қиш мобайнида жами 7250 тонна маҳаллий ўғит тўпланди. Ҳозир «хамиртуруш» ерга сепилмоқда. Бу ҳол «Узунбулоқ» совхозида 200, «Гулбулоқ» совхозида 116, «Партия XXIII съезди» совхозида 400, Мичурин номли ширкатчилар уюшмасида 82 гектар майдоннинг унумдорлигини оширишга ёрдам беради.

Район хўжаликларида далага маҳаллий ўғит чиқариш қизғин давом этмоқда.

А. ЭРГАШЕВ.

НАМАНГАН ХАБАРЛАРИ

БАЙНАЛМИЛАЛЧИ ЖАНГЧИГА МУКОФОТ

Афғонистонда хизмат бурчини ўтаб келган собиқ жангчи К. Исмоилов айни пайтда Наманган пойафзал ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли Косонсой фабрикасида меҳнат қилаяпти. Чегара қўшинларида оддий аскар бўлган Котибжон афғон халқи душманларига қарши қонли жангларда фаол қатнашган. Унинг жасорати СССР Олий Совети Президиумининг фармонига мувофиқ (1989 йил 27 июнь) «Жанговар хизматлари учун» медали билан мукофотланган эди. Яқинда Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг Наманган область бошқармаси бошлиғи А. Ҳошимов ана шу медални К. Исмоиловга топширди. Ҳамкасблари мард йигитни мукофот билан қизғин қутладилар.

ЧОРТОҚ ЧЕВАРИ

Манзура Қорабоевани Чортоқ тикувчилик фабрикасида каттаю кичик ҳурмат қилади. Бундай эъзозга у ўз касбига меҳри, жамоатчилик ишларида фаол иштироки туфайли эришди. Моҳир чевар доимо ойлик режасини ортиғи билан бажариб келмоқда. Уни бригада етакчиси қилиб сайлашганда ана шу хислатлари инобатга олинди. Изланувчан чевар ўн икки йиллик меҳнати давомида кўплаб шогирдлар етиштирди. Уларнинг аксарияти ҳозирги кунда пешқадам тикувчилар сафидан ўрин олишган.

М. Қорабоева тиккан ўғил-қизлар ва эркаклар кўйлаклари бежиримлиги, нафислиги билан ажралиб туради. Чунки у тайёрлаётган ҳар бир маҳсулотга қалб қўрини, бор санъатини бағишлайди.

ЁШЛАР ИБРАТИ

Тўрақўрғон қуруқ мева, сабзавот ва узум ишлаб чиқариш «Ширинлик» комбинатида ўз меҳнати, жамоатчилик ишларидаги фаоллиги билан намуна бўлаётган йигит-қизлар кўп. Майиз қадоқлаш цехининг Раъно Икромова етакчилик қилаётган комсомол-ёшлар бригадаси ана шундай илғорлардан. Бригадада 70 нафар ВЛКСМ аъзоси бор.

Бу коллектив аъзолари ўтган ойда белгиланган кўрсаткичдан кўп —67 минг 400 қути турли хил майиз, баргак ва бошқа тансиқ қоқи маҳсулотлари тайёрлашди. Бунда Нортожи Абдураҳмонова, Солия Мадраҳимова, Дилфуза Пўлатова, Мавлуда Миртожиева касбдошларига ўрнак бўлдилар.

Бригада комсомол-ёшлари янги таклифлар билан чиқишаяпти. «Ёшлик» карнавали, «Балли, қизлар» сингари тадбирларни ташкил этишда ҳам жонбозлик кўрсатаяптилар. Яқинда улар ташаббуси билан шанбалик уюштирилиб Орол фондига 600 сўм пул ўтказилди.

БИР ОИЛА ФАРЗАНДЛАРИДЕК

Чуст пахта тозалаш заводида тўққиз миллат вакиллари бир оила фарзандларидек меҳнат қилишаяпти. Уларнинг ҳамжиҳатликда ишлашлари туфайли ўтган йили режадаги 26 миллион 660 минг сўм ўрнига 27 миллион 775 минг сўмлик иш бажарилди. Р. Мамутов, Ю. Мамадалиев, Н. Боридько, У. Ҳайдаров эришаётган натижалар қувончлидир. Бу фидокорлар жорий йил уч ойлик планини муддатидан илгари адо этдилар.

И. ФАЙЗИЕВ.

ЮРТ ЧИРОЙИ

Қирдан-қирга кўтарилганим сари баҳри-дилим очилаверади. Чарчоқ деган нарса у ёқда турсин, ёшариб кетаётганга ўхшайман. Шу совхозни ташкил этувчилардан бири бўлганим учунми ёки инсон боласи табиатан гўзалликка ташналигиданми, шунақа ҳолатга тушавераман. Аслида яйдоқ адир вақти келиб бу қадар жозиба кашф этишини кўпчилик тасаввур қила олмаган.

Ўшанда область раҳбарлари: «Офтобда куйиб ётган қип-қизил қирда боғдорчилик-узумчилик совхози ташкил этасиз», дейишди. Ич-ичимдан суюндим. Негаки, турли идораларда ишлайвериб, обдон зериккан эдим. «Энди тинч қўйишар» деган фикрда сира иккиланмай рози бўлдим. Нега тинч қўйишмасин, бир туп кўчат, бир томчи сув, бирорта ишчи бўлмаса. Ёлғиз ўзимман. Бир ой шундай бўлди. Кейин тўрт-беш киши қўшилди. Ташландиқ бинони идора қилиб олдик. Бу ерга одамлар гуррос-гуррос бўлиб эмас, битта-иккитадан келишарди.

Ўша 1981 йили адирнинг кунгай томонида ҳам боғдорчилик совхози ташкил этилди. Биз тескай тарафда эдик. Кейинчалик иккала хўжалик бирлашиб кетди. Мана, бугун узумчилик ва боғдорчиликка ихтисослашган совхозимизда минг-минг тонналаб маҳсулот етиштирилаяпти. Тўққиз йил ичида авваллари бир туп ниҳол ўсмаган қир бағрида жаннатмакон боғ-роғлар барпо этилди.

362 гектар боғнинг 94 гектари, 433 гектар токзорнинг 278 гектари ҳосилга кирган. Ўтган йили 2117 тонна узум, 350 тонна мева етиштирилди. Шароитимиз мураккаб бўлишига қарамай имкони борича боғларни кенгайтираяпмиз. Шу баҳорнинг ўзида 50 гектар янги боғ яратилди.

Боғбонларимиз қиш фаслида ҳам ишни тўхтатишмади. Январь ойида барча мевали дарахтларга, токларга чилла суви таралди. Ўн бешинчи мартга қадар уларга шакл берилди, зараркунандаларга қарши ишлов ўтказилди. Айни кунларда қатор ораларини юмшатиш, озиқлантириш ишлари амалга оширилмоқда.

Токзорларимизда ҳам кўклам юмушларининг асосий қисми тугалланди. Токлар очилиб, махсус устунчаларга кўтарилди. Шу кеча-кундузда гектар ҳисобига 30 тоннадан гўнг солаётирмиз.

Бизда узумнинг беш-олти хили етиштирилади. Бултур айниқса мўл ҳосил тайёрланди. Бу йилги режаларимиз янада баланд: узум ва мева етиштириш ўтган йилгига нисбатан бир ярим баробар кўпайтирилади.

Боғдорчилик билан бирга сабзавотчиликни ҳам ривожлантирмоқчимиз. 20 гектар ерга эртаги карам кўчати ўтқазиб, биринчи ишловдан чиқардик. Ҳосилни май байрамига совға қиламиз. 30 гектар ерга пиёз сепилган. 20 гектар майдон эса помидор экиш учун тайёрлаб қўйилди. Ҳуллас, деҳқонларимиз кўтаринки кайфият билан меҳнат қилишаётир. Иш қизғин паллага кирган. Мевали боғлар, токзорлар, сабзавот экинлари парваришини тобора авж олдириш билан бирга янги боғлар қаровига алоҳида эътибор бераётирмиз.

Юқорида таъкидлаганимдек, шароитимиз анча мураккаб. Аввало, текис еримиз йўқ. Техника воситалари икки томонлама юра олмайди. Шу боис суғориш катта маҳорат ва ҳушёрликни талаб қилади. Эгатдаги сув назоратсиз қолдирилса, бир соат ичида терак бўйи жарлик пайдо бўлади. Устига устак жами майдон насослар ёрдамида суғорилади. Бу боғбонларимизга қийинчилик туғдирмоқда. Иккинчидан, ишчиларнинг ҳаммаси четдан қатнаб ишлайди. Бир гуруҳи қўшни «Социализм» колхозидан, бошқа гуруҳи Хўжаобод районининг Булоқбоши қишлоғидан келишади. Масофа олис. Марказий қўрғон эса ичимлик сув ва газ билан таъминланмаган.

Тўққиз йил давомида 780 гектар янги ер ўзлаштирилишига қарамасдан, 122 та уй-жой, қишлоқ хўжалиги техникаси сақланадиган 2 та бостирма, эҳтиёт қисмлар омборхонасигина қурилди, холос. Ишчилар учун маданий-маиший, савдо, медицина хизмати кўрсатиш бинолари йўқ.

Совхозда маҳсулот етиштириш ҳажми муттасил ошмоқда. Оқибатда зарар келтирувчи хўжалик эндиликда фойда келтираяпти. Ютуқлар осмондан тушмаяпти. Деҳқонларнинг машаққатли меҳнати туфайли шу даражага эришдик. «Узумини енг-у, боғини суриштирманг» қабилида иш тутиш бизга маъқул эмас.

Ўзингиз қиёслаб кўринг: 1987 йилни 22 минг сўм зарар билан якунлаган бўлсак, 1988 йилда 497 минг сўм соф фойда олинди. Ўтган йили ялпи даромад 3 миллион 605 минг сўмни, соф фойда 809 минг сўмни ташкил этди. Бошқача айтганда, бир гектар узумзордан 7403 сўмлик, шунча гектар боғдан 3740, сабзавот экинларидан эса гектар ҳисобига 3725 сўмлик маҳсулот етиштирилди. Ишчиларга қўшимча ҳақ ва мукофот тариқасида 894991 сўм тарқатилди. Кўриб турибсизки, боғбонларимиз ёмон ишлаётганлари йўқ. Лекин уларга етарли шароит яратиш масаласи унутилаяпти. Ҳеч бўлмаганда магазин, ошхона, амбулатория қуриш тўққиз йилдан буён судралаётганини қандай изоҳлаш мумкин?

Ҳасратимизни район ижроия комитетига, область колхозлараро кенгашига етказдик. Мутасадди ташкилотларга мурожаат қилишдан чарчамаяпмиз. Лекин аниқ ечимлар сезилмаётир.

Асака адирида бугун салкам минг гектарлик боғ шовуллаб турибди. Бу ерда етиштирилаётган узум ва мева мамлакатимизнинг олис-олис шаҳарларига етиб борди. Кирган киши боғдан чиққиси келмайди. 970 одам олисдан қатнаб, шунчалик жаннат яратиб қўйибди. Наҳотки, уларга битта клуб ёки чойхона қуриб бериш шунчалик мушкул бўлса? Бундай пайтда ишчиларнинг юзига қарашга ҳам юрагинг бетламай қоларкан.

Бу йил барча соҳадаги режаларни ортиғи билан адо этиб, камида 1 миллион 200 минг сўм фойда олиш ниятидамиз. Шунда ҳар ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи 230 сўмга етади.

Боғбонликнинг ўзига хос гашти, меҳригиёси бор. Оналаримиз фарзандларига меҳр билан термуларканлар: «Сени қорнимда тўққиз ой, тўққиз кун кўтарганман, болам» дея ғурурланишади. Боғбон эса бу йил ўтқазган ниҳоли атрофида тўққиз-ўн йил парвона бўлади. Яъни унинг барг ёзишини, гуллашини, мева тугишини, ранго-ранг пишишини кутади. Шу боис у йил-ўн икки ой боғдан кетгиси келмайди. Айниқса, ушбу баҳор кезларида.

Боғлар — юртимиз гўзаллиги. Биз бир нарсадан фахрланамиз: улар эл дастурхонини ширин-шакар мевалар билан безабгина қолмай, одамлар кўнглига ёруғлик олиб киради. завқ бағишлайди. Кексаларимизнинг дили ғаш одамга боғ сайрини таклиф этиши шундан. Ўзимдан қиёс: ўркач-ўркач қирлардаги боғларга ташриф буюрсам, руҳим кўтарилиб, коллективимиз аъзоларига меҳрим ортаверади. Кўклам юмушлари қанчалик машаққатли бўлмасин, боғбон учун шавқли туюлаверади. Яна ўн-ўн беш йилдан кейин бу кўз илғамас қирликларда Андижон вилоятининг Боғи Эрами ястаниб ётишини ўйлаб, севиниб кетаман.

Т. ЁҚУБОВ,
Ленин районидаги «Ўзбекистон Компартияси XX съезди» совхозининг директори.

МАЖЛИСЛАР КУНДАЛИГИ

(Боши 1-бетда).

лаштирилган биноларда жойлашган. Кўпгина аҳоли пунктлари газлаштирилмаган, ҳаммомлар, маиший хизмат корхоналари етишмайди. Меҳнат ресурсларининг ўсиши ишлаб чиқариш ўсишидан илгарилаб кетмоқда. Бу халқнинг норозилигини кучайтирмоқда. Шу боисдан программани тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз ва уни амалга ошириш учун ҳамма ишларни қиламиз.

Областимизда яхшилик сари ўзгаришлар бошланди. Одамларни иш билан машғул қилиш учун кооперативлар, якка тартибдаги касаначилик меҳнатини ривожлантириш сингари усуллардан фойдаланмоқдамиз. Деҳқонларга ажратиб берилган 12,5 минг гектар ернинг саккиз минг гектардан кўпроғида уй бекалари ва аҳолининг ишламайдиган қисми меҳнат қилиши учун шарт-шароит яратилган. Лекин бу билан ишсизлик муаммоси тугамайди. Ҳисоб-китобларимизга қараганда, агар қатъий тадбирларни амалга оширмасак, бизда 2000 йилгача 200 минг ишсиз бўлади. Биз ўз қишлоқ хўжалик маҳсулотларимизни қайта ишлай бошлаш, фан-техника тараққиётига кўмаклашадиган янги замонавий корхоналар қуриш ниятимиз.

Бизда бошқа областларга нисбатан экология муаммолари анча ўткир бўлиб турибди. Амударёга зарарли, ифлос сувлар ташланмоқда. Сувни кимёвий йўл билан тозалашга ажратилган маблағлар ўз ўрнида сарфланмаяпти. Мутахассислар, олимлар билан қалин алоқада ишлаш керак, деб ўйлайман.

Биз хорижий давлатлар билан ҳам алоқаларни ривожлантириш ниятидамиз. Область ижроия комитети ҳузурида алоқаларни ривожлантиришга кўмаклашувчи уюшма тузилган, у ташқи ишлар министрлигида рўйхатдан ўтказилган. Хорижий шерикларимиз билан биргаликда янги иш ўринларини вужудга келтиришга умидвормиз. Чет элга саёҳат ҳақида икки оғиз гапирмоқчиман. Хивага ҳар йили 30 мингга яқин сайёҳ келиб кетади. Улар маҳаллий бюджет ҳисобига бунёд этилган турли коммуникациялардан, савдо ва маиший ташкилотлардан фойдаланадилар. Ёдгорликларни таъмирлаш ва атрофини ободонлаштиришга кўп пул сарфлаймиз. Лекин давлат чет эл туризми комитети келаётган ҳамма валютани ўзида олиб қолмоқда. Бу маҳаллий бюджет фойдасига ҳал қилиниши лозим бўлган муаммодир.

Республикамизнинг бошқа регионида ҳам ўткир муаммолар кўп. Уларни Наманган область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари депутат **С. Тошпўлатов** (271-Алихон сайлов округи) шундай баён қилди:

— Программа дадил ёзилган, у жойларда жиддий ишлаш учун яхши асос бўлади, деб ҳисоблайман. Лекин, назаримизда, барча муаммоларга ҳам етарли эътибор берилмаган. Ер муаммоларига кўп ўрин ажратилган, аммо ҳар бир областда мазкур масалаларнинг ўзига хос хусусиятлари бор. Бизда аҳоли жуда зич жойлашган, ерлар етишмайди. Бу эса ишсизлик муаммосини кескинлаштиради. Наманган областида ишсизлар республикада энг юқори кўрсаткичлардан бирини ташкил этади, турмуш даражаси эса ниҳоятда паст. Ўзингиз ўйлаб кўринг: аҳоли жон бошига миллий даромаднинг улуши умумиттифоқ даражасидан икки ярим баравар, республика даражасидан 12 фоиз орқада қолмоқда.

Аҳолининг асосий қисми яшайдиган қишлоқ жойларда оддий шарт-шароит яратилмаган. Газ, канализация йўқ, ичимлик сув, касалхоналар, болалар боғчалари, мактаблар, бошқа ижтимоий-маданий-маиший объектлар етишмайди.

Қишлоқ оилаларининг кўпчилиги пиллачилик билан шуғулланади. Бироқ ипакчилик ишлаб чиқариши чиқиндилари ускуналар йўқлиги сабабли қайта ишланмайди. Улар ё бракка чиқарилади, ёки арзимаган пулга республикамиздан ташқарига сотиб юборилаверади. Ҳозир республикамизнинг хўжалик ҳисобига ўтиши билан аҳвол ўзгармоқда. Наманганда авр-ли газламалар комбинатида пилла чиқиндиларини қайта ишлашни йўлга қўйиш ниятидамиз. Ҳисоб-китобларга қараганда — бу маърузада ҳам айтилди — 70—80 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади.

Нарх-навонинг қимматлашаётганлиги ҳам қишлоқ аҳлини ташвишга солмоқда. Нарх-наво икки томонлама қимматлашмоқда. Ижтимоий суғурта учун, қишлоқ хўжалик асбобларини ижарага олганлик учун тўланадиган ҳақ кўпаймоқда. Сувни ҳам пулли қилишмоқчи. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Бу эса нарх-наволар бутун занжир бўйлаб ўсишига олиб келади, энг аввало маҳсулот таннархи ошади, демак, чакана нархлар ҳам қимматлашади, бу эса кўп шаҳарликларнинг ночор оилавий бюджетига таъсир қилади. Шу сабабли биз, депутатлар ҳар бир муаммони ҳал этишга жуда ўйлаб ёндошишимиз, уни комплекс равишда, республикамизнинг ва ҳар бир кишининг манфаатлари нуқтаи назаридан муҳокама қилишимиз керак.

* * *

— Ш. Р. Мирсаидов докладида ўртага қўйилган таклифлар амалга оширилса республикада яхши ўзгаришлар бўлади, деб ўйлайман, — деди «Узбекгазстрой» трестининг бошқарувчиси депутат **В. Содиқов** (416-Файзиобод сайлов округи). — Сайловчиларимиз наказларини бажариш учун биз уларни умумлаштиришимиз, ҳозирги сессиянинг ўзидаёқ планларга киритишимиз ва маҳаллий Советлар билан қалин ҳамкорликда ҳаракат қилишимиз керак.

Республиканинг шаҳарлари, районлари ва қишлоқ аҳоли пунктларини газлаштириш ҳукумат программасининг асосий бандларидан биридир. Маълумки, бизда йилига 40—41 миллиард кубометр газ ишлаб чиқарилади. Ўтган йили республикада 34 миллиард 600 миллион кубометр газ ишлатилди, 1990 йилда атиги 0,9 фоиз ўсиш режалаштирилган. Шаҳарларда ўрта ҳисобда 73 фоиз аҳоли, қишлоқларда эса атиги 15,9 фоиз аҳоли табиий газ билан таъминланган.

Докладда беш йиллик мобайнида бутун республика газлаштирилиши айтилган. Лекин буни қандай қилиш керак? Лойиҳа-смета ҳужжатлари, ресурслар зарур.

Бекободда металлургия заводида қувур заводини қуриш керак. Корхоналар бу ерга темир-терсакларни топширишлари зарур. Қўшимча темир-терсак топширадиган корхоналарга қўшимча қувурлар ажратиш керак. Мавжуд лойиҳа институтини кенгайтириш ҳамда уни бевосита буюртмалар билан таъминлаш, лойиҳачиларни кўпайтириш зарур. Лойиҳаларни тайёрлаб, материал ресурслар билан таъминлаб, қурилиш ташкилотлари қувватларини ошириш лозим.

Трестимиз ҳар йили 32 миллион сўмлик иш бажаради. Биз 16 февралда қарор чиқарганмиз. Бу қарорга кўра газлаштириш суръатларини оширмаслигимиз, балки аксинча камайтиришимиз керак. Яъни газлаштириш билан шуғулланувчи корхоналардан бирини ёпиш, сўнгра эса янгисини барпо этиш кўзда тутилган. Агар ҳозир биз ўзимизникига ўхшаган яна бир трестни тузган тақдиримизда ҳам республикамизнинг талаб эҳтиёжларини қондира олмаймиз. Катта районларда кўчма колонналар ташкил этиш керак. Бу эса одамларни иш билан таъминлаш ва мазкур районларни тезроқ газлаштириш имконини беради. Ҳар йили биз Газ ва нефть саноати министрлигидан пландан ташқари 100 километр қувурни сўраймиз, лекин бу ҳам етмайди. Агар биз иш суръатларини икки баравар оширсак, унда қўшимча равишда 2,5—3 минг километр қувур сўрашга тўғри келади. Барча резервларни ишга солиш керак. Ана ўшандагина биз режалаштирилган ишларни бажарамиз.

Йиллар ва одамлар

ҲАЗРАТИ ДЕҲҚОН

КОПТОКДЕК ПОМИДОР

Ўринбой ака саккиз йил деганда ҳатто тушларида кўриб чиққан помидорнинг янги навини яратди. Биров гапирса, ишониш қийин: ҳар бири нақ футбол тўпидек келади. Афсуски, кўчатлар саноқли—йигирма туп. Лекин шунинг ўзидан олинган уруғлик бир далага етади. Бу унга далда берарди.

Ўринбой Каримшоев ўша помидорнинг бир неча донасини олиб яхши ният билан Калинин район партия комитетининг ўша пайтдаги биринчи секретари Маҳкам Камолов ҳузурига борди. У ва район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Меҳри Убайдуллаева бундай улкан помидорни авваллари кўрмаганлариданми ёки Тошкент тупроғида ҳар қандай селекционер ҳавас қилса арзигудек рекорд ҳосил етиштирилганиданми, ҳаяжонларини яшира олмадилар. Улар ҳам Ўринбой аканинг қувончига шерик эдилар. Кўпчилик фикрлашиб антиқа нав помидорларни намуна сифатида область партия комитетига юборишга қарор қилинди. Ўзиям олтитаси билан яшик тўлди. Область партия комитетидан яна қаёқларгадир юборилди.

Ўша воқеанинг эртасига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов ва бошқа ташкилотлардан келган вакиллар декчадек оловранг помидорларни кўргач, сим орқали эшитган гапларга ишонишди. Улар халқ селекционерининг меҳнаткаш қўлларини сиқиб табрикладилар. Кўпроқ уруғ олишни тайинладилар. Ўринбой ака меҳмонларни кузатаркан, ширин хаёллар оғушида қолди: саккиз йил изланиб, кеча-кундуз тинибтинчимай меҳнат қилиб етказган янги нав помидорлари бутун далаларда ўсиб ётгандек... Салобатли, сўзларни топибтопиб гапираётган шундай катта мансабдаги одамларнинг сўзларига ишонмай бўладими?

...Тўғри, ана шу раҳбарлар юборган баъзи мутахассислар бир-бир кўриниб туришди. Кейинроқ эса... уларнинг бирортасидан дарак бўлмади. Юқоридагилар юборган бир одам келиб икки яшик помидор олиб кетди. Унинг айтишича, Кремлга юборилар экан. Ундан ҳам кейинроқ КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг суйиб истеъмол қилгани ҳақидаги хабар етиб келди.

Орадан чамаси икки йил ўтди. Бир куни совхоз идорасидан хабар қилишди: эртага соат 10 да республика Министрлар Советига бориб, фалон телефонга сим қоқарқансиз!

Кейинги вақтларда бўлиб ўтган воқеалардан Ўринбой ака ранжиди. Шундай катта мансабдаги одамлар тоғ-тоғ ваъдалар беришди, янги нав жумҳурият бўйича экилади, деб ишонтиришди. Ҳисоб-китоблар қилинди. Катта иқтисодий самара олиниши исботланди. Кейин жим бўлиб кетишди.

«Мана чақиришди-ку. Иш юришадиган бўлди», — кўнглидан ўтказди у. Ёшгина йигит уни бўлим бошлиғининг хонасига кузатиб қўйди. Ялтироқ стол тўрида басавлат йигит ўтирарди.

— Каримшоевмисиз?

— Ҳа.

— Нима иш қилиб қўйдингиз?!

— Тушунмадим.

— Қилғиликни қилиб қўйиб яна тушунмадим дейсиз-а?

Бошлиқ ўрнидан туриб хонанинг у бошига бир бориб келди-да, овозини баландроқ кўтарди.

— Бошқа давлатга уруғ жўнатишни ким қўйибди сизга. Тинчгина деҳқончилигингизни қилавермайсизми?!

— Қандай уруғ, қайси мамлакатга?

— Яна ўсмоқчилайсиз-а, ишни сиз қиласиз, жавобини эса биз берамиз. Доим шунақа. Четга чиқиб оласизлар. Йўқ, ҳурматли ўртоқ, энди кетмайди...

Бошлиқ гапга чечан эди.

Ўринбой ака шу куни уйига қандай етиб келганини билмади. Унинг жисмини эгаллаган қувонч, умид ҳисларидан номнишон қолмаган эди. Кўз ўнгида басавлат бўлим бошлиғи пайдо бўлаверарди. Тунлари билан ўйлаб чиқарди. Калаванинг учини топа олмай гаранг эди-да. Ниҳоят, бунинг сабабини билди.

Кунларнинг бирида Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном Зайниддин Фахриддинов малласоч киши билан келганди. У лимончилик билан шуғулланар экан. Бир неча бор Ўринбой ака билан суҳбатда бўлди, селекционерлик ишлари билан қизиқди. Бир гал «Улкан» помидор уруғидан сўраганди. Бу помидорнинг довруғи Болгариягача етиб борган эди.

Аниқроғи, ўша одам уруғни Болгариядаги танишига жўнатган экан. Болгарияда «Улкан»нинг айрим тупларидан 56 килограммдан ортиқ ҳосил олинибди.

Ўринбой Каримшоевда помидорнинг фақат бу нави эмас, унинг қўли билан яратилган юзга яқин тайёр нав бор: машинада теришга мослашган, картошка сингари қопда ташиш мумкин бўлгани, узоққа элтишга мўлжалланган, эти қаттиқ, қишга сақланадиган, тузланадигани...

Ўринбой аканинг айтишларича, қишга сақланадиган нав экиндан бўшаган ерларга экилади. Совуқ туша бошлагач, тупидан терилиб салқин омборларга, бир қисми, яъни тез кунда савдога чиқариладиганлари теплицаларга олиб кириладн. Бўш жойларда сақланади. Босқичма-босқич бир четдан сотилаверади. Кейинроқ сотиладиганлари паст ҳароратли жойларда сақланаверади. Бу биринчидан, аҳолини мўл ва арзон маҳсулот билан таъминлашга хизмат қилса, иккинчидан, колхоз, совхоз иқтисодиётини кўтаришга ёрдам беради. Ўринбой ака яратган тузламабоп навлар эса эзилиб кетмайди. Баҳоргача диркиллаб туради.

Юқорида таъкидлаганимиздек, Ўринбой Каримшоев қўлида ўзи яратган юзга яқин хил нав мавжуд. Мутасадди ташкилотлар бунга эътибор берсалар, мазкур уруғларни оммавий экишга тадбиқ этишга киришсалар, айни муддао бўлур эди.

БАРГ—ЎСИМЛИК ОШҚОЗОНИ

Бутуниттифоқ конкурсида ғолиб бўлган Ўринбой ака Каримшоев 1967 йили Москвага таклиф этилганди. Академик Тараканов билан суҳбатда у шундай савол бериб қолди:

— Тимирязев жуда катта олим бўлган. Лекин бутун умрини, илмий фаолиятини ўсимлик баргини ўрганишга сарф этгани ростми?

Ў. Каримшоевни ўша академик сабзавотчилик бўйича илми етарли бўлмасада, лекин яхши деҳқон, миришкор сифатида биларди. Тараканов деҳқондан бундай савол тушишини кутмаганиданми, бир зум ҳайрон қолди. Сўнг кўзлари порлади, қувончдан Ўринбой аканинг елкасидан қучди.

— Сизни маълумоти йўқ дейишувди, туппа-тузук илмий ходим эказсиз-ку. Ҳақиқатан Тимирязевдек буюк аллома бутун умрини баргни ўрганишга бағишлаган.

Ўринбой ака билан суҳбатлашар эканмиз, у катта олим билан баргнинг ўсимлик фаолиятидаги ўрни ҳақида талай вақт фикрлашганини мароқ билан сўзлайди.

Ўринбой ака Москва, Ленинград илмий-тадқиқот институтларида бўлганида ўсимлик барги ҳақида кўп илмий янгиликлар билан танишди. У ўз тажрибасидан билардики, барг ўсимлик учун ошқозон ўрнини ўтайди. У ҳаводан, илдиздан овқат олиб «чайнаб, қайта ишлаб», яъни парчалаб куртакларга узатади. Баргда ассимиляция, диссимиляция каби мураккаб жараёнлар юз беради.

— Ўшанда Москва областидаги бир совхозга олиб боришди, — дейди Ўрин бой Каримшоев, — шаҳардаги боғлар, кўчалар четидаги дарахт барглари, супуриндилар, нишхўрдлар совхозга ташилиб, далага 60—70 сантиметрда қоришгириб ташланар экан. Чириндига тўйинган ер турли моддаларга бой бўлади, кўп ҳосил беради. Барг ошқозон вазифасини ўтагандан сўнг органик моддаларнинг бир қисми унда қолиб кетган бўлади. Қатиқ тўкилса юқи қолади, дейдилар-ку. Ўша совхоз асосан бодринг етиштиришга мослашган экан. Ҳар квадрат метрдан ўртача 34 килограммдан ҳосил олинаркан. Органик моддалар тупроқ билан қориштирилгач, ер қизиркан. Тажрибали деҳқон яхши билади: чириндига бой ер — барака манбаи. Бундай ерларга минерал ўғит ҳам керак эмас. Ноз-неъмат эса сифатли, тоза, бегубор бўлади.

Ўринбой ака билан суҳбатларимиздан бири унинг ҳаётий тажрибаси, кузатишлари ҳақида бўлди. Миришкорнинг айтишича, бозор деҳқончиликнинг ўзига хос барометридир. Деҳқон, боғбон етиштирган ноз-неъматини шу ерга олиб келади. Халқ орасидан етишиб чиққан зукко, ажойиб селекционерлар кўп. Бозорни эрта ва сара мева билан улар таъминлашади. Ўринбой ака урушдан кейинги вақтларни эслайди. Ўшанда бозорга биринчи бўлиб помидорни Матвеев деган болгар олиб чиқарди. Ҳосили йирик бўларди. Ўринбой ака у билан кўп мулоқот қилган. Янгиликка, изланишга ташна эмасми, уйига ҳам бориб, томорқасида бўлган. Экин ичида анчагина идишларга гўнг сувга аралаштириб қўйилганини кўрган.

«Нега гўнгни ивитиб қўйгансиз», — десам, «Керак бўлганда ариққа соламиз», — деб қўя қолди. Сездим, асл сирини айтмади. Кейин билсам, «шарбат»дан карбонат ангидрид чиқиб турар экан, ўсимлик илдиздан ташқари барг орқали ҳам тўйиниб овқатланар, натижада бу кўчатлар яхши ўсар, касалга чалинмас, меваси ҳам йирик бўлиб, барвақт етилар экан.

У суҳбат давомида республикамизда деҳқончилик маданиятининг пастлигини, барг орқали озиқлантириш масалаларига эътибор берилмаётганини таъкидларди. Тошкент шаҳрида кузда дарахтлардан озмунча барг тўкиладими. Ҳаммаси ёқиб ташланади ёки ахлатхоналарга элтилади. Барибир йиғиб олинади, шундай экан, нега шаҳар ташқарисидаги сабзавотчилик далаларида улардан фойдаланилмайди? Ер чириндига бой бўлса, ҳосилдорлик ошади, касаллик камаяди. Бу ҳам фойдаланилмаётган имкониятларнинг бири.

СЕМАШКО УПГАН ҚУЛЛАР

1960 йил ёзи. Москвада Бутунжаҳон хотин-қизлар конференцияси тугагач, делегатларнинг катта қисми Тошкентга келадиган бўлди. Шунда «Мосгорцветоводство»нинг бош гулчиси аввалроқ шаҳримизга етиб келиб, гул танлашда иштирок этган. Тошкент шаҳар манзарали боғдорчилик ва гулчилик хўжалиги, Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик илмий-тадқиқот институти, Ботаника боғидан раъно гуллар танланган. Лекин уларнинг кўнгли барибир тўлмади. Шунда шаҳарда гулчилик бўйича ўтказилган конкурсларнинг ғолиблари, яъни ҳаваскорлар уйига боришга қарор қилинди.

Кечки пайт. Эшик тақиллади. Ўринбой ака ясан-тусан кийинган кишиларни уйига таклиф этди. Улар боғ-ҳовлига киришлари билан кечқурунги салқинда гулларнинг муаттар ҳидидан маст бўлаёзишди. Бир-биридан аъло гуллар. Бош гулчи аёл экан. У ҳаммадан олдинга ўтиб олганди. У гулзорга кириб мириқиб томоша қила туриб ҳаяжонини сира ҳам яшира олмади:

— Мана буниси Нью-Йоркда, мана буниси Ленинградда, мана буниси Лейпцигда, мана буниси Москвада... олтин медаль билан тақдирланган. — Бу гуллар унинг ҳушини, вужудини олиб қўйди. «Буларни ким қандай қилиб йиға олган? Ақл бовар қилмайди».

Ҳа, Ўринбой аканинг гулзорида гладиолус навининг ўзидан 74 хили бор эди. Ҳаммасининг саноғига етиш қийин. Бари бири-биридан гўзал ва ажиб...

Ҳукумат раҳбарлари келтирилган гулларни кўриб ҳайрон қолганлар. Ўшанда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси бўлган Ёдгор Насриддинова гулларнинг бирини кўриб иккинчисини ҳидлар эмиш. Кетар чоғида у шундай дебди: «Бир одамнинг уйида шунча хил гул бор, эканми-а? Барака топсин-э, пулини бердингларми? Йўқ! Дарров тўлаб келинглар. Бу ҳаммаси меҳнат-ку». Ўшанда Жаҳон хотин-қизлар конференцияси делегатлари қўйган ном — «Тошкент — гуллар шаҳри» жаҳон бўйлаб қанот қоққан ва бунда назарбеклик Ўринбой Каримшоевнинг хизмати катта эди.

Эртасига Тошкент область партия комитетининг биринчи котиби Малик Абдураззоқов тўппа-тўғри гулчи хонадонига кириб борди. Ўринбой ака билан эски қадрдондек шодон кўришди. Саволлар берди. Хонадон соҳибининг табиат шайдоси сифатида ақлли жавоблари унинг меҳрини янада товлантириб юборди. Гулзор эмас, жаннат, жаннат, дерди М. Абдураззоқов боғни айланиб томоша қиларкан. Кетар чоғида Ўринбой акани маҳкам қучоқлаб хайрлашди. Ёрдам керак бўлса, аямаслигини айтди.

Котиб кўчага чиқиб машина томон юраркан, ёнидаги ҳамроҳига шундай деганди:

— Биз — ёмон раҳбарлармиз. Уларга шарт-шароит яратиб бермаймиз. Кейин яна уларни тушунмай, айтганимни қилмади, деб ўпкаланиб юрамиз. Ҳали бу одам пилла боқади, далага чиқиб кетмон уради. Гулдан супурги ясаймиз. Бу ерга керак эмас, деб маҳмаданалик билан шифобахш булоқнинг кўзини беркитамиз. «Голланд лолалари» деган ибора пайдо бўлган. Бу лола ҳозир жаҳонда энг нафис ва гўзал. Катта меҳмондорчилик кунларида турли китъаларда миллионерлар Голландияга ана шу гулдан буюртма беришади. Мамлакат бойиб бораяпти. Аслида бу лолаларнинг пиёзини, уруғини бизнинг ўлкадан, Тянь-Шань тоғлари этакларидан олиб кетишган.

«Назарбек» совхозида ҳақиқатан ажойиб гулзор бўлган. Унинг довруғи достон эди. Ўша вақтда газеталарда ёзишди.

— Сиз мевачилик, сабзавотчилик билан шуғулланар эдингиз. Акаларингизнинг айтишича, бир пайт шу боғингизда етмиш хилдан ортиқ шафтоли битган. Бирдан гулга ўтиб олдингиз?..

Ўринбой ака мийиғида кулди-да, «тарихи қизиқ» деб, ҳикоясини давом эттирди.

Урушдан кейинги йиллар. Ҳамма ёқда етишмовчилик. Гитлер одамларни қирибгина қолмай, тирикларни ҳам мажруҳ қилган. Озиқ-овқатларнинг етишмаслиги ошқозон-ичак касалликларини кўпайтириб юборган. Уруш йилларида ана шундай касалларни даволайдиган «Чинобод» санаторийси очилган эди. Юқори ташкилотларнинг аралашуви билан Ўринбой Каримшоев у ерга боғбон қилиб олинади. Шифокорлар маслаҳатига кўра дори-дармонли сабзавот билан бирга турли кўкат, ўтлар экила бошланди. Ўринбой ака бу ишни жуда юргизиб юборади. Беморлар тузалаётганликларини сезиб доривор ўтларни кўп истеъмол қилишарди.

— Ўринбой ака, — сўз қотдим. — Бир дўстим тўрт йил Сурияда бўлиб қайтди. У «Бизда фермага қандай ўт ташилса, у ерда одамларга, магазинларга шунақа ўт ташишаркан. Деярли сезиз одамни учратмайсиз. Кимёвий заҳарли дориларни қўлланмас экан. Ҳаммаси табиий. Биласиз, ошқозонимда яра бор. Ҳар йили шифохонага «ётқизади», у ерда тўрт йил ичида бирон марта оғримади», — деб гапириб берди.

— Жуда тўғри, — деди Ўринбой ака. — Сабзавот, мева, гиёҳларда гап кўп. Уларда организм учун зарур бўлган микроэлементлар бор. Санаторийда фақат ёзда эмас, иссиқхона қуриб қишда ҳам турли кўкатлар, доривор ўтлар етиштирадиган бўлдик. Бетобларнинг тузалиши бўйича санаторийимиз мамлакатда энг олдинги ўринларга чиқиб олди. Машҳур бўлиб кетдик. Бошқа шаҳарлар, жумҳуриятлардан тажриба ўрганганни кела бошлашди.

Қиш фасли эди. Санаторийга Москвадан уч-тўрт кишидан иборат делегация келди. Палаталарни кўришди, шароит билан танишишди. Уларнинг олдида оддийгина аёл борарди. Ўша йилги қаттиқ қиш пайти — февраль ойида иссиқхонадаги «ёз фасли»ни кўриб унинг баҳри дили очилиб кетди. Ўринбой Каримшоев билан ҳурмат ила суҳбатлашди. Бурчакда чаман очилган гулларга кўзи тушгач, яна ҳам қувонарди. Шунда Ўринбой ака ўша аёлга бир жуфт гул узиб совға қилди. Аёл гулни олиб Ўринбой акага раҳмат айтаркан, икки қўли билан деҳқоннинг дағал қўлларини тутиб икром билан ўпди. Бу воқеа кўпларни ҳаяжонга солганди. Министр деҳқонга таъзим бажо келтирди. Ўша ҳурматли меҳмон шундай деганди: «Энди гуллар ўстирадиган давр келди, гуллар ҳам экинг, гуллар очилган юртда, одамларнинг ҳам бахти очилади».

Ўринбой ака кейин билса, бу аёл машҳур олим Семашконинг қизи экан.

Ҳозир ҳам Ўринбой аканинг ҳовлисига кирсангиз, томорқанинг ярмидан кўпи гулзор. Тошкентдангина эмас, жумҳуриятимизнинг бошқа вилоятларидан ҳам одамлар келиб, ундан маслаҳатлар олишади. Гўё у тажриба алмашиш марказининг бошлиғи.

УЮШМА ТУЗИЛСА...

— Ҳозир партия ва ҳукуматимиз Озиқ-овқат программасини бажаришга жуда катта эътибор бермоқда, — дейди Ў. Каримшоев. — Бу — тўғри сиёсат. Чунки аввало кишининг қорни тўқ бўлиши керак. Одамларни озиқ-овқат билан таъминламай туриб қайта қуришни тўла амалга ошириш мушкул. Демак, озиқ-овқатни мўл-кўл қилиш учун ҳосилдор навларни кўпайтириш, селекция ишларини кучайтириш даркор. Тўғри, олимларимиз анча иш қилмоқдалар. Лекин етарли эмас. Академик Тараканов билан суҳбатимизда у киши мамлакатда 98 фоиз экинзор давлат хўжаликлари ихтиёрида, 2 фоизи эса шахсий хўжаликларда, лекин бозорни асосан томорқалар таъминлайди, шунинг учун шахсий хўжаликларга уруғ, техникадан ёрдам берилса, мўл-кўлчилик бўлади, деган эдилар.

Ҳозир жумҳуриятимизда шахсий хўжаликлар учун ер берилиб жуда тўғри сиёсат юритилаяпти. Уста деҳқон ва боғбонлар уюшмасини ташкил этиш керак. Бу фақат нур устига аъло нур бўлиши мумкин.

— Бундан мақсад нима?

— «Сортсемовощ» орқали олинаётган уруғларнинг талай қисми нобоп. Шолғом, сабзи, турп... Булар кўпинча патак илдиз бўлиб кетаяпти. Хўжаликларда экин экиб ҳосил олинмаган ҳодисалар ҳам кўп такрорланаяпти. Лекин томорқа билан шуғулланувчи миришкорларда илмий ташкилотлар ҳали ярата олмаган уруғлар бор. Менинг ўзим ҳам юзлаб навларни яратганман. Шунга қарамай вақти-вақти билан бозор айланаман. Эртапишар, йирик, серҳосил, кўринишн чиройли ёз неъматлари сотаётган одамлар билан гаплашаман, уруғ, кўчат оламан. Шахсий ёрдамчи хўжалик эгаларида ота-боболаридан қолган ажойиб уруғлар бор, уларни ардоқлаб, авайлаб сақлаб экиб келмоқдалар.

Айрим хўжаликларда уруғ учун деб экин экилади-да, ҳаммаси йиғиштирилиб тонна учун топширилади. Шахсий хонадонда эса уруғ тамоман бошқача олинади. Шахсан мен отам ўгитларига бир умр қулоқ солиб, энг бўлиқ туплардан, йирик, чиройли, етилиб пишган ҳосилни олиб уруғ тайёрлайман. Кейинги йил яна шундай. Хуллас, нав йилдан йилга тезпишар, йирик мевали, ҳосилдор бўлиб бораверади. Масалан, ўзим яратган янги бодринг нави ҳозир хўжаликларда экилаётган жайдари бодрингга нисбатан 4—6 баробар кўп ҳосил беради, касалга чидамли. Болгар қалампири, помидор, қовун-тарвуз навлари ҳақида ҳам шундай дея оламан. Шогирдларимга уруғларимдан улашаман. Агар шахсий хўжаликлар уюшмаси тузилса, жон-жон деб шу уруғларимдан берардим. Бу хилда иш тутилса, бозорларда ҳам сабзавот, мева-чеваларнинг мўл-кўллиги, арзонлиги таъминланарди.

Бир куни бозор айландим. Қрим татар йигити бодринг сотаяпти. Кўм-кўк. Жуда ҳавасим келди. «Икки килограмм тортинг», — дедим. Йигит беш килограмм тортиб, халтамга солди. Яхши эшитмади шекилли, деб индамай қўя қолдим. Пулини берсам, олмади.

— Ҳайрон бўлманг, — деди кулиб у, — бу сиз яратган навдан, шогирдингиздан олгандим. Аслида сиздан қарздормиз.

Мен ҳам яхши парвариш қилгани, навни яхшилагани учун унга раҳмат айтдим. Агар шундай уюшма тузилса, уста деҳқонлар тажриба алмашиб, уруғларни янада такомиллаштириб боришарди.

Боғдорчиликда ҳам шундай илғор тажриба мактаби яратилса, айни муддао бўлур эди. Уста боғбонларда тажриба кўп. Фикримизнинг исботи учун отамдан қолган айрим тажрибаларни айтиб ўтмоқчиман. Эсимда бор, бир вақтлар ишкомларимизда узумларнинг ҳар боши худди челакдек-челакдек бўлиб кетарди. Отамнинг ўзига хос тажрибаларини хотирлайман. Ерулик баробар тегсин деб ишкомни шимолдан жанубга қараб тортардилар. Узумларни уч тоифага бўлардилар: тез, ўрта ва секин ўсувчиларга. Чарос, кишмиш, буваки, каттақўрғон ўртача ўсувчи, лекин ҳосилдор навлар ҳисобланади. Кучли ўсувчи узум хилини экиб, ҳосилдор навни унга улар эдилар. Ана кейин ҳосилни кўринг. Узумлар боши саватдек, ҳар қаричда ҳосил худди қўлда тергандек мўл бўларди. Қишда эса гўнгни кўмиб, яхоб берардилар. Совуқда қуртлар, зарарли ҳашаротлар ўлар, сув таъсирида гўнг ерга яхши сингарди.

Адашмасам, 1928-29 йиллар эди. Ток энди шўра чиқарганда, худди ўтган йилгидек, совуқ уриб кетди. Отам бир кундаёқ совуқ урган шўраларни юлдириб ташладилар. Сўнг сув тарадилар. Хуллас, анча кун токзордан чиқмай, парваришга зўр бердик. Кўп ўтмай ухлаб ётган куртаклар уйғониб кетди. 80 фоиз ҳосил қайта тикланди. Ўша йили боғларда ҳосил бўлмаган, биз эса ширкатга юқори нархда икки норма ҳосил топширгандик.

Ўшанда отам мева-чевани совуқ урди, энди қовун-тарвузни кўп экамиз, дедилар. Одам организми ҳам ўзига яраша механизм. Ўша йили қовун-тарвуз роса мўл бўлди.

Илгари меваларнинг хили кўп эди. Масалан, шундай ўриклар бўлардики, устидан туршак бўлиб тушарди. Биргина қоқибоп шафтолининг ўзи-бир неча хил бўларди. Нонжийда, ғалвирак ёнғоқ, нашвати ноклар, жоноқи олма... Улар камайиб кетди, лекин миришкорларда бор. Колхоз, совхоз ерларида деярли йўқ. Ҳозир кўп хўжаликлар хом-хатала бўлса ҳам планни бажаришнигина кўзлашади. Сифат иккинчи масала бўлиб қолаяпти. Қадимий навлар йўқолиб бормоқда. Лекин ҳали ҳам уларни тиклаш имкони бор. Нари бориб кеч бўлиб қолиши мумкин. Деҳқон ва боғбонлар уюшмаси тузилса, балки бу ишлар ривож топиб кетар.

Ўринбой ака рост айтадилар. Агар шундай қилинса, айни муддао бўларди. Серқуёш юртимиз ери олтин, одамлари меҳнаткаш. Жаҳонга довруғи достон бўлган, илмий, тарихий китобларда тилга олинган мева, сабзавот намуналари халқ қўлида бор. Вақти-соати келди, уларни кўпайтирайлик. Тегишли ташкилот, идоралар бунга нима дейишаркин?

Будир ПЎЛАТОВ.

ЭЛ ХИЗМАТИДА

Ён томонига «2529-автоколонна» деган сўзлар ёзилган транспорт воситаларини Қашқадарё воҳасининг деярли барча районларида учратиш мумкин. Автохўжалик 430 дан зиёд машина билан халқ хўжалигининг кўпгина соҳаларига хизмат кўрсатмоқда. Коллективда ўз касбини узоқ йиллардан бери шарафлаб, ҳамкасбларининг ҳурмат-эътиборини қозониб келаётган тажрибали ҳайдовчилар кўп. Иккинчи ва учинчи даражали «Меҳнат шуҳрати» ордени нишондори Сайфулла Ҳақбердиев, Октябрь революцияси, Ҳурмат орденлари соҳиби Тожи Ҳусанов шулар жумласидан. Улар йўл қурилиши учун керакли материалларни етказиб беришда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Олти йилдан бери машина бошқараётган Жуманазар Пирназаров сингари ёшлар устозларидан касб сирасрорини пухта ўрганиб, уларнинг меҳнат анъаналарини давом эттирмоқдалар. Ж. Пирназаров яқинда Қарши шаҳар Совети депутатлигига сайланганлиги эл-юрт унга катта ишонч билдирганлигидан далолат.

СУРАТЛАРДА: 1. Тажрибали ҳайдовчилардан Сайфулла Ҳақбердиев, Тожи Ҳусанов, автоколонна директори Бахтиёр Дилмуродов, моҳир шофёр Нурали Тўйлиев ва навбатчи механик Ҳаким Раҳимов янги иш куни бошланиши олдидан ўзаро фикрлашмо[...] 2. Ишлаб чиқариш [...] Жу[...]

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

МОСКВА. Москва сиёсий институти — КПСС пойтахт шаҳар комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм университети ва партия, совет ҳамда идеология кадрларининг малакасини ошириш курси базасида ташкил этилган янги ўқув юрти ана шундай деб аталади. Марксизм-ленинизм университети ва курс фаолиятидаги маълум ўхшашликка барҳам бериш, жамиятимизда содир бўлаётган ўзгаришларни партия-сиёсий ўқувининг мазмуни ва шаклларида акс эттириш институтни ташкил этишга сабаб бўлди.

* * *

[...]ЬНЕГОРСК (При[...]лкаси). Илгари тад[...]шлари ўтказилган [...]ларни текширишга [...]лган Приморье ўлкаси геологларини улкан муваффақият кутар эди. Улар тайганинг Синанчи посёлкаси яқинида кумуш рудаси конини топишди, мутахассисларнинг фикрича, бу кон ўлкадаги маълум кумуш конларидан устун туради.

* * *

НОВГОРОД. Волхов дарёсида тошқин сув сатҳи ўтган йилдагидан бир метр баланд, 643 сантиметрлик белгига кўтарилди. Дарёга туташган аҳоли пунктлари территорияларини сув босиш хавфи туғилганлиги муносабати билан область ижроия комитетининг фавқулодда ҳолатлар бўйича комиссияси СССР Энергетика министрлигига Волхов гидроэлектростанцияси тўғонларини очиб юборишни талаб қилиб мурожаат этди. Ана шу чоратадбирларга қарамай, мутахассисларнинг фикрича, сув сатҳи 648—650 сантиметргача кўтарилиши мумкин, фақат шундан кейингина пасайиш бошланади.

* * *

ҚОЗОН. Қозон гарнизонида ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзолари учун махсус психологик ёрдам хизмати ташкил этилди. Ишонч телефонлари орқали командирлар билан ўзаро муносабатдан тортиб оилавий ва турмуш муаммоларини қамраб олган турли-туман саволлар тушмоқда.

* * *

АШХОБОД. Ф. Э. Дзержинский номидаги Ашхобод ип-газлама комбинатининг собиқ ходимлари ўз оилавий ҳамёнларига зарар етказмаган ҳолда кўзда тутилмаган харидлар қилдилар. Корхона партия ташкилоти бирмунча муҳтож пенсионерларга ёрдам берди. Коммунистлар хайр-эҳсон учун ўз аъзолик бадалларидан маблағ ажратдилар. КПСС Марказий Комитетининг XXVIII съездга ҳаракат дастури лойиҳасини очиқ партия йиғилишида муҳокама қилган коммунистлар партия бюджети таркиб топишини умуман ўзгартириб юборишни, яъни, аъзолик бадаллари миқдори камайтирилиб, уларнинг кўп қисми қуйи ташкилот ихтиёрида қолдирилсин, коммунистлар тўплаган пул одамлар эҳтиёжи учун мутлақо ошкоралик билан тақсимлансин, деб таклиф қилдилар.

* * *

ХАРЬКОВ. Кураж посёлкасида барпо этилаётган йирик панелли уйсозлик заводининг конструкцияларидан кўп қаватли бинолар ва қулай коттежлар қуриш мумкин. Корхонанинг биринчи навбати ишга тушди. Унинг иккинчи навбати ишга туширилиши билан заводда йилига 140 минг квадрат метр уй-жой барпо этиш учун деталлар тайёрланади.

* * *

ЛЕНИНГРАД. СССР Фанлар академияси рус тили институтида «қисқача пушкиншунослик қомуси» устида олиб борилаётган иш ниҳоясига етди. Кўплаб жилдлардан иборат бўладиган тўла қомусни нашр этишга ҳозирча бизнинг фанимиз тайёр эмас, чунки пушкиншуносликда оқ доғлар, ечилмаган муаммолар жуда кўп. Хусусан, «Пушкин ва жаҳон адабиёти», «Пушкин СССР халқлари тилларида», «Пушкин театрда, музикада, кинода» каби мавзулар етарлича тадқиқ этилмаган.

ОТАЛАР СЎЗИ...

Партия ва ҳукуматимиз ветеранлар тажрибасидан самарали фойдаланишга, бу беқиёс мулк умумхалқ ишига хизмат қилишига катта эътибор бермоқда. Ҳозирги пайтда районимиз территориясида 5.200 дан зиёд партия, уруш ва меҳнат ветеранлари бор. Биз уларнинг турмуш шароитини ўрганиб чиқиб, имкони борича амалий ёрдам беришга ҳаракат қилаяпмиз. Ўтган йили 140 нафар Улуғ Ватан уруши қатнашчилари санаторийларда дам олиб қайтдилар. 35 киши Хоразм ва Бухоро шаҳарларида саёҳатда бўлишди. Отахон ва онахонларга бепул дори-дармон етказиб бериш, уларга имтиёзли равишда қурилиш материаллари ажратиш масалаларига ҳам эътибор бераяпмиз.

Район марказида нуронийлар магазини очдик. Бу ерда улар учун озиқ-овқат маҳсулотлари сотилаяпти. Районимиздаги барча хўжаликларда ветеранлар кенгаши ташкил этилган. Биз ёшлар ўртасида ҳарбий ватанпарварлик тарбиясини изчил олиб боришни, халқлар дўстлиги ва интернационализмни тарғиб этишни ўзимизнинг асосий вазифаларимиздан бири деб биламиз. Бу борада бир қатор тадбирларни амалга ошираяпмиз. Колхоз, совхозларда, саноат корхоналарида, мактабларда меҳнат ветеранлари билан учрашувлар, суҳбатлар ўтказилаяпти.

Шу ўринда бир истак билдирмоқчи эдим. Москвада 1988 йилдан бошлаб «Ветеран» деган ҳафтанома босиб чиқарила бошланди. Балким республикамизда бундай нашр тайёрлашнинг имкони йўқдир. Шу боис, район, область газеталарида жуда бўлмаганда ойига бир марта алоҳида саҳифада уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашлари фаолияти ёритиб борилса айни муддао бўларди.

Халқимиз «Қариси бор уйнинг париси бор», «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» деб бежиз айтмаган. Чунки катта ҳаётий тажрибага эга бўлган кексалар, оқсоқоллар турмуш паст-баландини, унинг сабоғини ўзларида мужассам этган, йиллар давомида бебаҳо тажриба орттирган жонли қомус ҳисобланадилар. Биз уларнинг бой ҳаётий тажрибасидан фойдаланган ҳолда районимиз экономикасини мустаҳкамлашга ўз ҳиссамизни қўшишга астойдил ҳаракат қилаяпмиз.

Районимиз ветеранлари социал-иқтисодий ривожланиш ва маданий қурилиш жабҳаларида тобора фаол қатнашмоқдалар. Партия ва ҳукуматимиз ветеранларни ўз тажрибалари билан инқилобий қайта қуриш ишига хизмат қилишга чорлаяпти. Биз бунга ўзимизнинг амалий ишимиз билан жавоб берамиз.

Х. НУРМУҲАМЕДОВ,
Чироқчи район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси, 1945 йилдан КПСС аъзоси.

Ҳар ҳафта шанба сонида

Мўйчинак

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Аббос МУҲИДДИН таҳрири остида

НАЖОТ БОРМИ?

Янгиқўрғонда бўлганмисиз? Бир вақтлар у Оқдарё билан Қорадарё ўртасидаги обод, шинам масканлардан эди. Ҳозир қишлоқнинг турқи-тароватига қараб ачинасан киши.

Янгиқўрғонда ота-боболари касбини эгаллаган ҳунарманд ёшлар анчагина. Аммо уларга иш йўқ. Янги корхона очиш ҳақида бир неча йилдан бери гапирилади-ю, амалий ишдан дарак бўлмаяпти. Қишлоқда бундай муаммолар кўп. Улуғ Ватан урушида қурбон бўлганлар хотирасини абадийлаштириш муқаддас бурчимиз. Қишлоқ аҳли улар шарафига ёдгорлик ўрнатиш истагини билдирганди. Афсуски, бу хайрли иш галга солинмоқда.

Қишлоқ оқсоқоллари маҳаллий раҳбарларнинг лоқайдлигидан ранжиб, ўтган йил июль ойида район партия комитетига арз қилишганди. Кейин нима бўлди, дерсиз. Шошилинч суратда «Очиқ хатлар» куни ташкил этилди, кўтарилган масалаларни ҳал этиш тегишли ташкилотларга топширилди. Ўшанда халқ депутатлари район Совети ижроия комитетининг раиси И. Усмонов бийрон-бийрон сўзлаб, колхоз бозори учун уч кун ичида ер ажратиб беришга ваъда қилганди. Мана саккиз ойдирки, ҳеч нарсанинг тайини йўқ.

Ўн минг аҳоли истиқомат қиладиган бу қишлоқда автобус хизмати ҳам ўлда-жўлда. Қанча елиб-югуришдан сўнг «қўлдан кетгунча» тарзида 3.500 сўм сарфлаб қурилган бекат ҳамон чала. Ҳаммом, табиий газ, водопровод янгиқўрғонликлар учун ушалмас орзу. Район марказида, қўшни колхоздаги қишлоқларда табиий газ мавжуд. Ери-ерига туташ Янгиқўрғон аҳолиси эса бу қулайликдан бенасиб. Қишин-ёзин ўтин-кўмир ташиш билан банд.

Қишлоқдаги тарихий хонақоҳ нураб бормоқда. 1916 йилда қурилган бу ёдгорликни таъмирлаш ҳеч кимнинг эсига келмаяпти. Ҳозирги кунда у фойдаланиб туриш учун 2-ўрта мактабга берилган. Лекин мактаб мутасаддилари ҳам, район маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамиятидаги ўртоқлар ҳам тарихий обидани асраб-авайлаш ҳақида жон куйдирмаяптилар.

Қадрли Мўйчинак! Узунқулоқ гапларга қараганда, баъзилар қишлоғимизни «хафагазак» деб атайдиган бўлишибди. Бу бежиз эмас. Шамол бўлмаса, дарахтнинг учи қимирламайди. Оқдарё район раҳбарлари Янгиқўрғонга қачон қиё боқишаркин? Шу саволга жавоб тополмай турибмиз.

А. АБДУРАҲМОНОВ, А. РАВШАНОВ, М. АҲМЕДОВ,
Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари.

САДО ЧИҚМАДИ

Афанди кўчадан ўтаётиб, ўйнаб юрган бир тўп болага кўзи тушибди. Қувлиги тутиб:

— Ҳов, болалар! — дебди. — Муюлишда бир одам ёнғоқ улашаяпти. Югуринглар!

Бола бола-да, осмондан қизил қор ёғибди, десанг ҳам ишонаверади. Афанди қараса, болалар астойдил югуриб кетишаётганмиш. «Ие, ростга ўхшайди-ку!», деб ўзи ҳам уларнинг орқасидан чопган экан.

Биз сўз юритмоқчи бўлган ҳангома шу латифани эслатади. Қишлоғимизда янги мактаб қурилишини эшитиб, беҳад суюнгандик. Ўшанда туғилган чақалоқ уч ёшга тўлди. Лекин амалий ишдан ҳануз дарак йўқ. Ваъда қилинган мактабнинг пойдевори ҳам қўйилмаган. Фарзандларимиз қийналиб қолишди. Район халқ таълими бўлимидаги мутасадди ўртоқлар бу ҳолга бефарқ қараб келишаяпти.

Алданган фақат биз эмасмиз. Ўзбек Совет Қомусининг 12-том, 549-бетида қайд этилган мана бу сатрларни ўқиб ёқамизни ушладик: «...Чимқўрғон қишлоғида мактаб ишлаб турибди».

Ана холос! Ёлғон ҳам эви билан-да. Бу жамоатчиликни чалғитишдан бошқа нарса эмас. Чунки қишлоқда мактаб тугул, унинг изини ҳам тополмайсиз. Туғилмаган болага тилла бешик деб шуни айтишса керак.

Райондаги «Спутник» қурилиш кооперативи раҳбарларига ҳар қанча таъна қилсак арзийди. Янги мактабни барпо этиш ана шу ташкилот зиммасига юклатилган. Кооператив раиси Д. Бозоров эса баҳонани болалатиб юрибди. Масала кўндаланг қўйилганда: «Бу ёғини бизга қўйиб беринг. Қойиллатамиз!» деб кўкракка уради-ю, амалда жон койитишни истамаётир. Қурилиш ишлари жорий йилда ҳам бошланиши даргумон. Яна қанча кутиш керак?

Айтаверсак гап кўп. Яккабоғ район «Правда» колхозидаги ушбу қишлоқда 1,5 минг аҳоли яшайди. Турмуш шароити ночор. Чойхона, ҳаммом, водопровод, боғча йўқ. Бу муаммолар хусусида колхоз, район раҳбарларига бир неча бор мурожаат қилдик. Аммо улардан садо чиқмаяпти. Меҳнаткашларнинг ҳақли талабларига қулоқ соладиган борми?!

Қишлоқ аҳлининг арзини оққа кўчирувчи:

А. МУСУРМОНОВ, Т. НОРМАМАТОВ, Д. САНАЕВ, И. ЭШМУРОДОВ, Э. БЕКТОШЕВ ва бошқалар. (Жами 43 имзо).

Латифалар

Шифохонада ҳаммага маълум порахўрнинг тўртта жағ тишини суғуриб ташлашди. У чиқиб кетгач, тиш доктори:

— Мана, энди бу муттаҳам камроқ пора ейди, — деди ўзича енгил тортиб.

Унинг сўзларини тинглаб ўтирган Афанди эътироз билдирди:

— Янглишдингиз, биродар, энди порани чайнамай ютадиган бўлди!

* * *

Афанди уч литр ёғ олиш учун кичкина идиш кўтариб кетаётган эди, хотини тўхтатди.

— Ҳай, қизиқмисиз, дадаси? Бунга бир литрдан ошиғи сиғмайди-ку!

— Парво қилма, хотин, — деди Афанди. — Дўконга эпчил бир сотувчи келган. Қўйиб берсанг, бунга уч литр эмас, беш литрни ҳам сиғдиради.

* * *

Афанди неварасини боғчага жойлаштиролмай роса овора бўлди. Ҳужжатлар етарли бўлса-да, боғча мудираси: «Жой йўқ, хабар олиб туринг» деб галга солаверди. Бундан безор бўлган Афанди бир куни қўлини кўксига қўйиб:

— Ёрдам қилинг, опа, қуруқ қўймайман, — дея чап кўзини қисди. Мудира бўшашиб, неварани боғчага қабул қилди. Орадан уч-тўрт кун ўтгач, Афанди иккита ошқовоқни қўлтиқлаб келди.

— Бу нима? — сўради мудира.

— Қайси куни сизга ваъда қилган совғам, — илжайди Афанди. — Сомса қилиб ерсиз...

ХАТАРЛИ МИШ-МИШ

Сизларни билмадим, аммо мен тушга, миш-мишларга ишонаман. Чунки шамол бўлмаса дарахтнинг учи қимирламайди. «Фалончи писмадончи бўлади», деган миш-миш ўрмаладими, ўша нарса бўлмасдан қолмайди. Мана бир мисол: олтин буюмлар, спиртли ичимликлар, гиламларнинг нархи кўтарилади, деган миш-мишдан кейин кўп кутмадик. Юз беш-юз ўн фоизгача нарх қўшилди. Ҳатто китобларнинг, газета-журналларнинг ҳам қиймати ошди. Тўппа-тўғри дейсизми? Бўлмасам-чи, рост турганда ёлғонга бало борми. Бироқ, тўғри гап туққанингга ҳам ёқмайди, дейишгандай, бир ҳовуч одамларга, аниқроғи раҳбар ходимларга менинг гапларим ҳечам ёқмайди. Начора, бетга айтганнинг заҳри йўқ. Дардни яширсанг иситмаси ошкор қилади. Барибир, қачон бўлмасин, қинғир ишнинг қийиғи чиқади.

Ҳа, қанд лавлаги экиладиган майдонлар қисқартириларммиш, деган гап қулоққа етар-етмас дўконлардан қанд, шакар ғойиб бўлди. Совун суриб чўмилабердик, ҳуда-беҳудага кир-чир ювдик, боғини суриштирмадик. Натижаси нима бўлди? Атир ва кир совун, бошқа турдаги ювиш воситалари «Қизил китоб»га ўтиб кетди. Менимча, шундай бўлгани қўл келди: одамлар ғўзапоянинг кулига кир ювишни ихтиро қилдилар. Олдингдан оққан сувни қадрлаш пайти келди-да, буни англаш лозим, ахир!

...Яқинда қишлоқдан судралиб чиққан янги миш-мишни эшитиб қолдим. Э, биродар, ичингиз сичқоннинг инидан ҳам тор эканми-а? Сабрнинг таги олтин. Гапнинг бердисини эшитинг. Ўша гапларга қараганда, районимиздаги ҳамма колхозлар ва совхозлар хўжалик ҳисобига ўтармиш. Бунинг нимаси ёмон, жуда яхши дедингизми? Ҳа, кимга тўй — кимга аза! Бу янгилик кимгадир омад келтирса келтирар, аммо менга эмас. Ўзингиз мушоҳада юритиб кўринг-а, хўжалик ҳисобига ўтилганидан кейин раис, партком, мудир сингари буйруқбозларга эҳтиёж қолмайди. Бири иккинчисига «ундай қил, бундай қил» деган кўрсатма бермайди. Кўрсатма бўлмаганидан кейин бригадир ёки агроном, ферма мудири райондаги раҳбарларнинг сўқимига сенаж, силос, ем, ўзларига ва бола-чақаларига сут-қатиқ жўнатиб туришни хаёлига ҳам келтирмайди. Оғиз деган ўпқон: тўхтовсиз қимирлаб туриши керак. Қишлоқлардан ҳеч вақо келиб турмагач, қимирлаб кўрсин-чи, ўша оғиз! Қимирламайди. Уни қимирлатиш учун ижроқўм, райқўм каби «қўм-қўм»ларни маликаи дилозорлари бозорга етаклайди. Бу даргоҳдаги нарх-наво чўнтакни тешмаса гўрга эди. Нақ осмони фалакдан келади. Умрларида биринчи марта бозорга келган ойимчалар титрайди, қақшайди. Ойига қирқ-эллик сўм нафақа оладиган оилалар, кўп болали оналар, майиб-мажруҳлар қандай кун кечиради? «Олиб-сотарларни нега жиловламайсан, нима учун нарх-навони назорат қилмайсан?», деб менинг гирибонимдан олишади. Нега бўларди? Ахир мен ҳам уларга ўхшаган, яъни бозорнинг «қўм»иман-да!

Айтинг-айтинг, шу миш-миш сира ҳақиқатга айланмасин. Етти йил паттачилик қилиб эндигина елкамга офтоб теккан, оғзим ошга етган эди-я! А? Ҳе, оғзингни ел олсин. Мен нима дейман-у, қўбизим нима дейди. Суф сенларга!

Р. РАҲИМОВ.

Босилган материаллар изидан

«ҚОРА КЎЗЛАР НИГОРОН»

(1989 йил, 25 ноябрь)

Дўст ачитиб айтади. Юқоридаги сарлавҳали мақолада Жалолқудуқ район «Ойим» совхозида аҳоли хонадонларини газлаштириш асоссиз чўзилаётганлиги, бошланган ишни охирига етказиш галга солинаётганлиги ҳақида бонг урилганди. Андижонлик мутасаддилар танқиддан тўғри хулоса чиқарган кўринадилар. «Мўйчинак»ка йўлланган жавоб хати шундан далолат беради. Унда қуйидагилар маълум қилинган:

«Мақола вилоят агросаноат уюшмаси ходимлари томонидан ўрганиб чиқилди. Текширишда келтирилган фактлар асосан тасдиқланди. Ўн иккинчи беш йиллик планига мувофиқ «Ойим» совхозида 9 километр узунликда газ қувурлари ётқизиш режалаштирилган эди. Бу топшириқ уддаланди. 1987 йилда икки километр, 1988 йилда тўрт километр масофада қувурлар ётқизилиб, хўжаликдаги бир неча кўчалар газлаштирилди. Ўтган йили эса 3 километр масофада монтаж ишлари амалга оширилди. Ҳозирги кунда «Иттифоқ», «1 Май» кўчаларида яшовчилар ҳам табиий газдан баҳраманд.

Хўжалик аҳлининг талаб-эҳтиёжларини тўла қондириш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланди. Қолган кўчаларни газлаштириш ишларини давом эттириш совхоз дирекцияси зиммасига юклатилди.

С. БЕГАЛИЕВ,
Андижон вилояти агросаноат уюшмаси раисининг муовини».

— Ия! Ҳамқишлоғинг қўш дипломим бор, деб кариллаб юрарди. Гўшт дўконига қўниб олибди-ку!
— Тирикчилик-да, ошна...

М. ЖЎРАЕВ чизган расм.

Муҳаррир ўринбосари
Н. ЁҚУБОВ.

СПОРТ АХБОРОТИ

ЯШИН СОВРИНИ

Москванинг «Динамо» командаси штаб-хонасидан Халқаро футбол уюшмаси президенти Жоао Авеланж номига телеграмма жўнатилди. Унда динамочилар спорт жамияти раҳбарлари машҳур дарвозабон Лев Яшиннинг жаҳон футболини ривожлантиришга қўшган ҳиссасини ҳисобга олиб, унинг номида соврин таъсис этиш илтимос қилинади. Бу мукофотни Италияда бўладиган дунё биринлигининг энг яхши дарвозабонига бериш кўзда тутилади.

Айни чоғда «Динамо» жамияти ва «Димод» фирмаси Лев Яшин номида халқаро ҳамда Бутуниттифоқ фонди таъсис этиш, тушган маблағларни жаҳон ва мамлакатимизда футболни ривожлантиришга сарф қилишга қарор берилганлиги ҳам хабар қилинади.

Хайрли бу ташаббус қўллаб-қувватланишига шубҳа йўқ. Негаки, Лев Яшиннинг футбол оламидаги ҳурмати ниҳоятда катта. Қани кутиб турайлик-чи, унинг номидаги соврин жаҳон биринчилигида қайси дарвозабонга насиб этаркин?

* * *

СССР ёшлар терма командаси Ғарбий Германия вакиллари билан жавоб матчини муваффақиятли ўтказди. Бу Европа биринчилиги учун чорак финал учрашуви эди. Мамлакатимизда бўлган дастлабки баҳсда 1:1 ҳисобида дуранг якунланган эди.

Иккала команда аъзолари бу сафар Боннда майдонга тушдилар. Ҳисобни мамлакатимиз футболчилари биринчи бўлиб очишга эришдилар. Тўп ҳужумчи Чугунов ҳисобига ёзилди. Шундан сўнг ташаббусни қўлга киритиб, фаол ҳаракат қилган майдон эгалари жавоб тўпини киритишга муваффақ бўлдилар.

Асосий вақт 1:1 ҳисобида дуранг бўлиб, икки учрашувдан сўнг кучлар нисбати сақланиб қолди. Шу боис учрашув ҳакамн яна 30 дақиқа ажратиб, ўйинни давом эттиришга чорлади. Фақат қўшимча вақтгина учрашув ғолибини аниқлашга имкон берди. Терма командамиз аъзоси Сидельников ўзини кўрсатди. Унинг аниқ зарбаси малакатимиз футболчиларига ғалаба келтирди.

Иккинчи ғолиб Швеция ва Чехословакия терма командалари учрашувида маълум бўлди. Рақибларини 4:0 ҳисобида мағлубиятга учратган швед футболчилари ҳам ярим финалга чиқдилар.

ЧЕМПИОН ИЛГАРИЛАЯПТИ

Юз катакли шашка бўйича икки бор жаҳон чемпиони Чижов ўзининг кучли спортчи эканини намойиш этмоқда. У мамлакат биринчилигида ҳам пешқадамликни қўлдан бермаяпти.

Тож эгаси навбатдаги турда бешинчи ғалабани қўлга киритиб, яна якка карвонбоши бўлиб олди. Унинг жамғармасидаги очколар бу ютуқдан сўнг тўққизтага етди. Иккинчи ўринга чиқиб олган Ватутин ундан ярим очко орқада бормоқда.

Республикамиз вакили Николай Мишчанский ҳам 6,5 очко билан ўйинлар жадвалининг юқори қисмидан ўрин олиб турибди.

РЕКЛАМА ВА Э[ЪЛ]ОН

Диққат, юқори босимли асосий газ қувури!

СИЗ ЯШАБ ТУРГАН НОҲИЯ ТЕРРИТОРИЯСИДАН УМУМДАВЛАТ АҲАМИЯТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИММАТБАҲО ИНШООТ — АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРИ ТРАССАСИ ЎТГАН.

Газ қувури ва унинг иншоотлари (алоқа линиялари, кранлар, тўсиқлар, кўрсаткич белгилари, катод станциялари ва ҳоказо)**га эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш — ҳар бир гражданинг бурчидир.**

Газ қувури портлаш ва ёнғин келтириб чиқарувчи ўта хавфли манба эканлигини унутманг. Унинг муҳофаза минтақаларида турган ишларни бажариш қоидаларига риоя қилиш сизнинг хавфсизлигингиз гаровидир.

Газ қувурининг муҳофаза минтақасида (газ қувурларининг икки томони бўйлаб 250 метр масофа) **одамлар қурбон бўлиши ва моддий зарар кўрилишининг олдини олиш мақсадида қуйидагилар**

ҚАТЪИЯН МАН ЭТИЛАДИ:

— бирор иншоот қуриш, дала шийпонлари, ёнилғи қуйиш пунктлари, хирмонларни жойлаштириш;
— моллар учун сувлоқ ва қўралар барпо этиш, силос бостириш, хашак ғарамлаш;
— пахта қуритиш ва сақлаш учун майдончалар ташкил этиш;
— қум-шағал ва бошқа карьерларни барпо қилиш, ахлатхоналарни юзага келтириш, хашак ва қишлоқ хўжалик чиқиндиларини ёқиш;
— одамлар, моллар ёки техника асбоб-ускуналарининг тўпланишига йўл қўйиш.

Газ қувурининг муҳофаза минтақасида қишлоқ хўжалик ва қурилиш монтаж ишлари фақат «Узбектрансгаз» асосий газ қувурлари бошқармасининг розилиги олинганидан кейингина бажарилиши мумкин.

Газ қувури муҳофаза зонасида қурилган бинолар ва иншоотлар бузиб ташланади.

Газ қувурларининг муҳофаза минтақаларидаги қишлоқ хўжалик дала ишлари ердан фойдаланувчилар томонидан газ қувуридан фойдаланувчи корхона (ташкилот)га экиш ва ҳосилни йиғиб-териб олиш мавсуми бошланиши тўғрисида олдиндан хабар берган ҳолда олиб борилади.

Газ қувурларининг муҳофаза минтақаларидаги суғориладиган ерларда бажариладиган ерни вақтинчалик сув босиши билан боғлиқ ишлар ердан фойдаланувчи ҳамда газ қувуридан фойдаланувчи корхона (ташкилот)ларнинг ўзаро келишуви асосида амалга оширилади.

Магистраль газ қувурлари ва улар бўйлаб электр узатиш линиялари ўтган жойларда йўллар қуриш, кабель, водопровод ва бошқа еросги, ерусти ва осма коммуникацияларни ўтказиш, шунингдек янги ерларни планлаштириш ва ўзлаштириш фақат олдиндан келишилган ҳолда ва «Узбектрансгаз» асосий газ қувурлари бошқармаси томонидан белгиланган шартномага мувофиқ амалга оширилмоғи лозим (Тошкент шаҳри, ГСП, Педагогика кўчаси, 31«а» уй. Телефон 56-38-07).

Газ қувури ва электр узатиш линиялари муҳофаза зонасида ўзбошимчалик билан қурилиш ва тупроқ қазиш ишларини амалга ошириш авариялар ва бахтсиз ҳодисаларга, моддий зарар етказилишига ва бошқа жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин.

АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ ЯҚИНИДА ҲУШЁР ВА ЭҲТИЁТКОР БЎЛИНГ!

АҲОЛИ, КОРХОНАЛАР, ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ, КОЛХОЗЛАР ВА СОВХОЗЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССРнинг Тошкент, Сирдарё, Самарқанд, Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё, Фарғона, Андижон, Наманган музофотлари ҳудудидан қуйидаги асосий газ қувурлари ўтган:

БУХОРО — ГАЗЛИ НОҲИЯСИ — ТОШКЕНТ — ФРУНЗЕ — ОЛМАОТА;
ЖАРҚОҚ — БУХОРО — САМАРҚАНД — ТОШКЕНТ (Чирчиқ, Оҳангарон, Олмалиқ шаҳарларига йўналтирилган шохобчалари билан);
ГАЗЛИ ← ЧИМКЕНТ;
УРСАТЬЕВСКАЯ — ФАРҒОНА (шохобчалари билан);
КЕЛИФ — ДУШАНБА;
Кам олтингугуртли ШЎРТАН — СИРДАРЁ ГРЭСи — ТОШКЕНТ ГРЭС.

«Узбектрансгаз» асосий газ қувурлари бошқармаси.
«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон ишлаб чиқариш корхонаси.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

1 АПРЕЛЬ, ЯКШАНБА

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий ахборот.
*
10.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Компьютер сабоқлари».
10.25 «Қалбимда баҳор». Концерт.
11.10 «Сиз севган қаҳрамонлар». Болалар учун кинокўрсатув.
12.10 Эркин Воҳидов. «Олтин девор». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
13.55 «Алифбо сабоқлари» (такрор.).
14.30 Реклама.
* * *
18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Алдаркўса», «Алдаркўса ва бой». Қўғирчоқ фильмлар.
18.30 Мактаб ўқувчилари учун. «Қўшиғим жон, қўшиғим». Хоразм телевидение студияси билан ҳамкорликда тайёрланган кўрсатув.
19.15 «Еримиз — бойлигимиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Ҳазил ва ҳажвий қўшиқлар.
20.30 Москва. «Время».
21.00 Телевизион миниатюралар театри.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қувноқлар ва зукколар». Тошкент фармацевтика институти ва Самарқанд қишлоқ хўжалик институти студентлари учрашадилар. Ярим финал.
00.20 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:
9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 Реклама.
10.15 «Топағон Полмас». Ёшлар театрининг спектакли.
11.20 Болалар учун фильм. «Буратинонинг саргузаштлари».
* * *
17.40 Кўрсатувлар программаси.
17.45 «Кавказ асираси». Бадиий фильм (рус тилида).
19.00 «Ҳафта». Информацион программа.
19.30 Ҳазил кечаси.
20.30 Москва. «Вермя».
21.00 «Телетомошабин ҳамроҳи».
21.30 «Чашмаи ҳаёт».
22.40 «Қиш охирлаб қолганда». Телефильм.

● МТ I

7.30 Спорт ҳамма учун.
7.45 Ритмик гимнастика.
8.15 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув.
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш программаси.
11.00 «Дунё бўйлаб».
12.00 Ғалабанинг 45 йиллигига. «Ўлим архиви». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
13.40 «Здоровье».
14.25 Киноафиша.
15.25 Мультфильмлар: «Бегемот билан содир бўлган воқеа», «Икки туя учарди».
15.45 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама.
17.00 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Кўз илғамас йўлкаларда». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
18.30 «Қўшиқни ёдда тут». Катталар ва болалар учун.
18.45 «КВН-90». Мавсумнинг биринчи учрашуви. Одесса Давлат дорилфунуни командаси ва Москва тоғ институти ҳамда Москва пўлат ва қотишмалар институтининг бирлашган командалари иштирок этадилар.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Абадият ҳақида ўйлар.
21.15 П. И. Чайковский. 100 та романс.
21.45 «Спектаклдан сўнг». Театр гап-гаштаги.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг!
7.45 «Уруш-урушда». Бадиий фильм, субтитр билан («Ленфильм»).
9.10 «Она-замин ташвишида» туркумидан Ангарск атмосферасининг ифлосланиши ҳақида ҳужжатли фильм.
9.30 Миллий баскетбол ассоциацияси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.
10.30 «Ўғлингсиз келма». Бадиий фильм (Одесса киностудияси).
14.50 «Мовий тоғлар ортида». Телевизион ҳужжатли фильм.
12.00 «Халқ ижодиёти» видеоблоки.
14.00 «Совет Россияси» видеоканали.
16.30 «Планета». Халқаро программа.
17.30 Волейбол. СССР чемпионати. Эркаклар. Суперфинал
18.30 «Орган залида». Омадан кўрсатилади.
19.05 «Биз яшаётган олам». Режиссёр Л. Кристи фильмлари. «Қизил тулпордаги бола» («ЦСДФ»).
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Иркит ўрдакча». Мультфильм.
19.45 Спорт гимнастикаси. Жаҳон кубоги.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
21.00 СССР халқ артисти Ц. Такишвили куйлайди.
21.30 Футбол. СССР чемпионати. «Черноморец» — «Динамо» (Киев). 2-тайм. Одессадан олиб кўрсатилади.
22.20 Н. В. Гоголнинг экранлаштирилган асарлари. «Шинель». Бадиий фильм («Ленфильм»).

У. Ҳайдар... турмуши бўлими — тижалар ... бўлими — ... фидокорлар жо... йил уч ойлик планини муддатидан илгари адо этдилар.

И. ФАЙЗИЕВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-18, 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият ... 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими ...

Р. — 01211. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1164.